

รายงานการวิจัย
เรื่อง
ภาวะวิกฤตและยุทธศาสตร์
การพัฒนาคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์
เพื่อปฏิรูปการศึกษาในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ
ระยะที่ 9-10 (พ.ศ. 2545-2554)

โดย
ผศ.ดร.พฤษี ศิริบรรณพิทักษ์
และคณะ

งานวิจัยโดยเงินสนับสนุนของ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
พฤศจิกายน 2544

คำนำ

ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 52 กำหนดให้ กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสาน ให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรทางการศึกษาใหม่ และการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาประจำการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการดำเนินงานเตรียมความพร้อมและสร้างความเข้มแข็ง ให้แก่สถาบันผลิตครูนี้ นับเป็นปัจจัยหลักสำคัญที่จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ในการนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จึงขอให้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ ศิริบริวรรณพิทักษ์ อดีตประธานสภาคณบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย ทำการวิจัย เรื่อง *ภาวะวิกฤตและยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ เพื่อปฏิรูป การศึกษาในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 9 – 10 (พ.ศ. 2545 - 2554)* ซึ่งเป็นการวิจัย เอกสารเกี่ยวกับสถานภาพการผลิตครู และภาวะวิกฤตของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ พร้อมนี้ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อประกอบในการจัดทำข้อเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะครุ ศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ อันประกอบด้วย ยุทธศาสตร์การปฏิรูปคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ การ ปฏิรูปการผลิตครูใหม่ การปฏิรูปการพัฒนาครู รวมทั้งมาตรการสู่ความสำเร็จ

สำนักงาน ฯ ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ ศิริบริวรรณพิทักษ์ เป็นอย่าง ยิ่ง และหวังว่ารายงานการวิจัยเรื่องนี้ จะเป็นประโยชน์แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันพัฒนา สถาบันผลิตครูเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ และปฏิรูปวิชาชีพครูอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพต่อไป

(ดร. รุ่ง แก้วแดง)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

คำชี้แจงของผู้วิจัย

งานวิจัยนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการประชุมสัมมนา เรื่อง “ภาวะวิกฤตและยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์” ที่สภาคณบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทยจัดขึ้น โดยการสนับสนุนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เมื่อวันที่ 19-20 มิถุนายน 2543 ณ โรงแรมดุสิตไฮร์แลนด์รีสอร์ท จังหวัดเชียงราย คณะผู้วิจัยมีเวลาในการดำเนินการวิจัยในช่วงสั้นมากคือประมาณ 6 สัปดาห์ แต่ก็ได้รับความอนุเคราะห์เรื่องข้อมูลจากคณบดีคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ 55 สถาบัน และผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 12 ท่าน อย่างดีเยี่ยม นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยยังได้รับการเสนอแนะจากการประชุมสัมมนาของสภาคณบดีฯ และการประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติร่วมกับสำนักงานปฏิรูปการศึกษาจัดขึ้น ที่จังหวัดสระบุรี เมื่อเดือนสิงหาคม 2543

หลังจากการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ คณะผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในการตรวจสอบข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขรายงานให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น คณะผู้วิจัยจึงต้องขอขอบคุณคณบดีคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านในการอนุเคราะห์ข้อมูลและข้อคิดเห็นอันทรงคุณค่า ขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายสำหรับการวิจัย ขอขอบคุณสำนักงานปฏิรูปการศึกษาที่มีส่วนร่วมในการประชุมเสนอแนะแนวความคิดให้การวิจัยครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ และขอขอบคุณผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สำนักงานปฏิรูปวิชาชีพครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติทุกท่านที่สนับสนุนและช่วยเหลือประสานงานให้การดำเนินการวิจัยสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์อย่างดียิ่ง

พฤษี ศิริบรรณพิทักษ์
หัวหน้าคณะผู้วิจัย
พฤศจิกายน 2544

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะวิกฤตของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์และนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 9-10 (พ.ศ. 2545-2554) โดยการรวบรวมข้อมูลหลักสูตร นิสิต/นักศึกษา และคณาจารย์ คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ จำนวน 55 แห่ง และความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 ท่าน ระหว่างวันที่ 21 เมษายน – 31 พฤษภาคม 2543

ผลการวิจัยพบว่า คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์มีภาวะวิกฤตสำคัญ 3 ประการ คือ (1) ภาวะวิกฤตจำนวนบัณฑิตใหม่ที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการอันแท้จริง กล่าวคือ มีบัณฑิตใหม่ระดับปริญญาตรีมากกว่าความต้องการในภาพรวม แต่ไม่เพียงพอในสาขาที่ขาดแคลน ทั้งในระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโทและปริญญาเอก (2) ภาวะวิกฤตสัดส่วนคณาจารย์ต่อนิสิต/นักศึกษา กล่าวคือ คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์หลายแห่งมีสัดส่วนคณาจารย์ต่อนิสิต/นักศึกษาไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานอุดมศึกษา เนื่องจากรับนิสิต/นักศึกษามากกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และ (3) ภาวะวิกฤตคณาจารย์เกษียณอายุราชการ กล่าวคือ ภายในปี 2554 จะมีการขาดแคลนคณาจารย์คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ที่มีคุณวุฒิและประสบการณ์สูง เนื่องจากมีการเกษียณอายุราชการจำนวนร้อยละ 51.4 (2,263 คน) เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด ปรากฏว่า คณาจารย์วุฒิปริญญาเอกเกษียณร้อยละ 63.5 (460 คน) คณาจารย์วุฒิปริญญาโทเกษียณ ร้อยละ 53.0 (1,534 คน) และคณาจารย์วุฒิปริญญาตรีเกษียณร้อยละ 34.4 (269 คน) เมื่อจำแนกตามตำแหน่งวิชาการ ปรากฏว่า ศาสตราจารย์เกษียณร้อยละ 100 (15 คน) รองศาสตราจารย์เกษียณร้อยละ 79.3 (438 คน) ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกษียณร้อยละ 68.6 (1,076 คน) อาจารย์เกษียณร้อยละ 32.4 (734 คน) เมื่อจำแนกตามสาขาวิชา ปรากฏว่า สาขาวิชาที่เกษียณมากที่สุด 5 สาขาวิชา คือ (1) สาขาวิชาอาชีวศึกษาเกษียณร้อยละ 100 (9 คน) (2) สาขาวิชามัธยมศึกษาเกษียณร้อยละ 76.5 (78 คน) (3) สาขาวิชาบริหารการศึกษาเกษียณร้อยละ 75.8 (235 คน) (4) สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา/แนะแนวเกษียณร้อยละ 67.6 (313 คน) และ (5) สาขาวิชาอุดมศึกษาเกษียณร้อยละ 65.6 (82 คน)

ข้อเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์หลัก 10 ยุทธศาสตร์รอง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ปฏิรูปคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์รอง คือ (1) ปรับเปลี่ยนบทบาทและพันธกิจ (2) เร่งรัดพัฒนาคณาจารย์ (3) เร่งรัดการสร้างองค์ความรู้ใหม่ และ (4) ปฏิรูปโครงสร้างการบริหารและการประกัน

คุณภาพ ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการผลิตครูใหม่ ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์รอง คือ (1) ปฏิรูประบบการผลิตครูใหม่ (2) ปฏิรูปกระบวนการผลิตครูใหม่ และ (3) ปฏิรูปกระบวนการสรรหาครูใหม่เชิงรุก และ ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการพัฒนาครูและผู้นำทางการศึกษา ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์รอง คือ (1) ปฏิรูประบบการพัฒนาครูและผู้นำทางการศึกษา และ (2) ปฏิรูปกระบวนการพัฒนาครูและผู้นำทางการศึกษา และ (3) ปฏิรูปการส่งเสริมยกย่องเชิดชูเกียรติครูและผู้นำทางการศึกษา

มาตรการสู่ความสำเร็จ คือ การจัดทำแผนปฏิบัติการที่มีความเป็นรูปธรรม มีทรัพยากรสนับสนุน และมีหน่วยงานปฏิบัติที่ชัดเจน

สารบัญ

หน้า

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

บทที่ 1 บทนำ

1. ความเป็นมา 1
2. วัตถุประสงค์ 2
3. เป้าหมาย..... 2
4. ขอบเขตของการวิจัย..... 2
5. วิธีดำเนินการวิจัย..... 4
6. ระยะเวลาที่ศึกษาวิจัย 7
7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 7

บทที่ 2 หลักสูตร นิสิต/นักศึกษา และคณาจารย์คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์

1. หลักสูตร 8
2. นิสิต/นักศึกษา 11
3. คณาจารย์ 13

บทที่ 3 ภาวะวิกฤตคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์

1. ภาวะวิกฤตจำนวนบัณฑิตใหม่..... 16
2. ภาวะวิกฤตสัดส่วนคณาจารย์ต่อนิสิต/นักศึกษา 16
3. ภาวะวิกฤตคณาจารย์เกษียณอายุราชการ 21

บทที่ 4 ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับยุทธศาสตร์

การพัฒนาคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ 24
2. ยุทธศาสตร์การผลิตครูใหม่ 25
3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาครูประจำการ..... 26

บทที่ 5 ข้อเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในแผนพัฒนา

การศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 9-10

1. ยุทธศาสตร์ปฏิรูปคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์.....28
2. ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการผลิตครูใหม่.....29
3. ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการพัฒนาครูและผู้นำทางการศึกษา.....31
4. มาตรการสู่ความสำเร็จ.....32

ภาคผนวก 33

บรรณานุกรม 47

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 จำนวนสถาบันที่เปิดสอนหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ จำแนกตามระดับการศึกษา ปีการศึกษา 2543	8
ตารางที่ 2 หลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาที่มีการเปิดสอน มากที่สุด 5 สาขาวิชา	9
ตารางที่ 3 หลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ระดับปริญญาโท สาขาวิชาที่มีการเปิดสอน มากที่สุด 5 สาขาวิชา	9
ตารางที่ 4 หลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ระดับปริญญาเอก สาขาวิชาที่มี การเปิดสอน.	10
ตารางที่ 5 จำนวนนิสิต/นักศึกษาทั้งหมด ปีการศึกษา 2543 จำแนกตามกลุ่มสถาบัน และระดับการศึกษา.....	11
ตารางที่ 6 จำนวนนิสิต/นักศึกษาที่คาดว่าจะสำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2543	12
ตารางที่ 7 จำนวนคณาจารย์คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ จำแนกตามสังกัด วุฒิการศึกษาสูงสุดและตำแหน่งทางวิชาการ ปีการศึกษา 2543	13
ตารางที่ 8 จำนวนคณาจารย์คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ จำแนกตามสาขาวิชา ปีการศึกษา 2543	14
ตารางที่ 9 คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ที่มีภาวะวิกฤต สัดส่วนคณาจารย์ต่อ นิสิต/นักศึกษามากที่สุด 10 อันดับ	17
ตารางที่ 10 จำนวนคณาจารย์ที่เหมาะสมกับจำนวนนิสิต/นักศึกษาในปัจจุบัน ของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ จำแนกตามสถาบันการศึกษาปี 2543.....	18
ตารางที่ 11 จำนวนคณาจารย์คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ที่จะเกษียณอายุราชการ ระหว่างปี 2543-2554 จำแนกตามกลุ่มสถาบัน วุฒิการศึกษาสูงสุด และ ตำแหน่งทางวิชาการ	21
ตารางที่ 12 สาขาวิชาที่มีคณาจารย์เกษียณอายุราชการเกินร้อยละ 50 ระหว่างปี 2543-2554	22
ตารางที่ 13 คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ 10 อันดับแรกที่มีคณาจารย์เกษียณอายุราชการ เกินร้อยละ 50.....	23

ภาคผนวก :

ตารางที่ 14	จำนวนสถาบันที่เปิดสอนหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ จำแนกตาม ระดับการศึกษาและสาขาวิชา ปีการศึกษา 2543	34
ตารางที่ 15	จำนวนคณาจารย์คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ จำแนกตามสถาบัน และ วุฒิการศึกษาสูงสุด ปี 2543.....	36
ตารางที่ 16	จำนวนคณาจารย์คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ จำแนกตามสถาบันและ ตำแหน่งทางวิชาการ ปี 2543.....	39
ตารางที่ 17	จำนวนคณาจารย์คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ที่จะเกษียณอายุราชการ ระหว่างปี 2543-2554 จำแนกตามกลุ่มสถาบัน วุฒิการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งทางวิชาการและสาขาวิชา.....	42
ตารางที่ 18	จำนวนคณาจารย์คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ที่จะเกษียณอายุราชการ ระหว่างปี 2543-2554 จำแนกตามสถาบัน.....	44

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (มาตรา 22) การจัดการศึกษาตามหลักการดังกล่าว สถานศึกษาจะมีบทบาทมากขึ้น มีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรให้มีลักษณะหลากหลายเหมาะสมกับระดับการศึกษา วัยและศักยภาพของผู้เรียน (มาตรา 28) จัดกระบวนการเรียนการสอนโดยเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา (มาตรา 23) จัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกต พฤติกรรมการเรียนรู้ การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน (มาตรา 26) ร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน (มาตรา 29) และพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา (มาตรา 30)

การที่จะบรรลุผลสำเร็จตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าว จำเป็นต้องมีครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง มีความสามารถในการขับเคลื่อนกระบวนการปฏิรูปการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิรูปการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและจริงจัง

ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษามีคุณภาพและมาตรฐาน คือ คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ซึ่งเป็นสถาบันหลักในการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา จะต้องมีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่ และการพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่องระยะยาว โดยมีแผนยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนและเป็นระบบ จึงจำเป็นต้องดำเนินการวิจัยเรื่องนี้

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภาวะวิกฤตของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์
2. เพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) และระยะที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)

3. เป้าหมาย

ได้ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ที่ชัดเจน เป็นระบบและมีศักยภาพในการปฏิรูปการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และเป็นกลไกสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) และระยะที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 การศึกษาภาวะวิกฤตของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ครั้งนี้ จะศึกษาเฉพาะภาวะวิกฤตที่เกิดจากปัจจัยภายในของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ โดยเน้นในเรื่องจำนวนหลักสูตร จำนวนนิสิต/นักศึกษา และคณาจารย์ และวิเคราะห์จำนวนคณาจารย์ จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ สาขาวิชา และการเกษียณอายุราชการใน 10 ปีข้างหน้า

4.2 คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ที่เป็นหน่วยในการศึกษาค้างนี้ มี 55 แห่ง ประกอบด้วยคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในสถาบันสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย 16 แห่ง สถาบันราชภัฏ 36 แห่ง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล 2 แห่ง และสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 1 แห่ง ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

ก. สถาบันสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

1. คณะครุศาสตร์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. คณะศึกษาศาสตร์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. คณะศึกษาศาสตร์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
4. คณะศึกษาศาสตร์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
5. คณะศึกษาศาสตร์	มหาวิทยาลัยทักษิณ
6. คณะศึกษาศาสตร์	มหาวิทยาลัยบูรพา
7. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
8. คณะศึกษาศาสตร์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
9. คณะศึกษาศาสตร์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
10. คณะศึกษาศาสตร์	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
11. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

12. คณะศึกษาศาสตร์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
13. คณะศึกษาศาสตร์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
14. คณะศึกษาศาสตร์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
15. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าลาดกระบัง
16. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ข. สถาบันราชภัฏ	
1. คณะครุศาสตร์	สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี
2. คณะครุศาสตร์	สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร
3. คณะครุศาสตร์	สถาบันราชภัฏจันทรเกษม
4. คณะครุศาสตร์	สถาบันราชภัฏเชียงใหม่
5. คณะครุศาสตร์	สถาบันราชภัฏเชียงใหม่
6. คณะครุศาสตร์	สถาบันราชภัฏเทพสตรี
7. คณะครุศาสตร์	สถาบันราชภัฏธนบุรี
8. คณะครุศาสตร์	สถาบันราชภัฏนครปฐม
9. คณะครุศาสตร์	สถาบันราชภัฏนครราชสีมา
10. คณะครุศาสตร์	สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช
11. คณะครุศาสตร์	สถาบันราชภัฏนครสวรรค์
12. คณะครุศาสตร์	สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
13. คณะครุศาสตร์	สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์
14. คณะครุศาสตร์	สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม
15. คณะครุศาสตร์	สถาบันราชภัฏเพชรบุรี
16. คณะครุศาสตร์	สถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาสงครณ
17. คณะครุศาสตร์	สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์
18. คณะครุศาสตร์	สถาบันราชภัฏพระนคร
19. คณะครุศาสตร์	สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
20. คณะครุศาสตร์	สถาบันราชภัฏภูเก็ต
21. คณะครุศาสตร์	สถาบันราชภัฏมหาสารคาม
22. คณะครุศาสตร์	สถาบันราชภัฏยะลา
23. คณะครุศาสตร์	สถาบันราชภัฏราชนครศรีินทร์
24. คณะครุศาสตร์	สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี
25. คณะครุศาสตร์	สถาบันราชภัฏลำปาง

26. คณะครุศาสตร์	สถาบันราชภัฏเลย
27. คณะครุศาสตร์	สถาบันราชภัฏสกลนคร
28. คณะครุศาสตร์	สถาบันราชภัฏสงขลา
29. คณะครุศาสตร์	สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี
30. คณะครุศาสตร์	สถาบันราชภัฏสุรินทร์
31. คณะครุศาสตร์	สถาบันราชภัฏสวนดุสิต
32. คณะครุศาสตร์	สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา
33. คณะครุศาสตร์	สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
34. คณะครุศาสตร์	สถาบันราชภัฏอุดรธานี
35. คณะครุศาสตร์	สถาบันราชภัฏอุตรดิตถ์
36. คณะครุศาสตร์	สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี
ค. สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	
1. คณะศึกษาศาสตร์	สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
2. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม	สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
ง. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	
1. คณะศึกษาศาสตร์	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

5. วิธีดำเนินการวิจัย

5.1 การรวบรวมข้อมูล

- 5.1.1 รวบรวมข้อมูลภาวะวิกฤตของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 โดยการขอข้อมูลจากคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ 55 แห่งตามข้อ 4.2 โดยตรง ในเรื่องต่อไปนี้
- (1) หลักสูตรที่เปิดสอน จำแนกตามระดับการศึกษาและสาขาวิชา
  - (2) จำนวนนิสิต/นักศึกษาทั้งหมด จำแนกตามระดับการศึกษา และสาขาวิชา
  - (3) จำนวนนิสิต/นักศึกษาที่คาดว่าจะสำเร็จการศึกษาต่อปี จำแนกตามระดับการศึกษา และสาขาวิชา
  - (4) จำนวนคณาจารย์ จำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด และตำแหน่งทางวิชาการ
  - (5) จำนวนคณาจารย์ที่จะเกษียณอายุราชการ ระหว่างปี พ.ศ. 2543-2554 จำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด และตำแหน่งทางวิชาการ

5.1.2 รวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 9-10 โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 ท่านจำแนกเป็นยุทธศาสตร์ 3 ด้าน คือ

- (1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์
- (2) ยุทธศาสตร์การผลิตครูใหม่
- (3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาครูประจำการ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่สัมภาษณ์ มีดังนี้

1. ศาสตราจารย์ ดร.สีปนนท์ เกตุทัต
2. ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน
3. ศาสตราจารย์ ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์
4. ศาสตราจารย์ยุพิน พิพิธกุล
5. ดร.วิชัย ต้นศิริ
6. ดร.ชัยณรงค์ มณเฑียรวิเชียรฉาย
7. รองศาสตราจารย์ ดร.วันชัย ศิริชนะ
8. รองศาสตราจารย์ ดร.สุมณฑา พรหมบุญ
9. นายอมเรศ สีลาอ่อน
10. รองศาสตราจารย์นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์
11. ดร.สุวัฒน์ เงินจ๋า
12. ดร.สงบ ลักษณะ

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอ

5.2.1 วิเคราะห์ข้อมูลข้อ 5.1.1 โดยแสดงจำนวนและร้อยละ จำแนกตามกลุ่ม สถาบันสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย สถาบันราชภัฏ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และจำแนกข้อมูลสาขาวิชาเป็น 4 กลุ่ม คือ

- 1) กลุ่มหลักสูตรและการสอน
  - 1.1 วิชาการศึกษา
    - 1.1.1 หลักสูตรและการสอน
    - 1.1.2 การศึกษาปฐมวัย
    - 1.1.3 การประถมศึกษา
    - 1.1.4 การมัธยมศึกษา
    - 1.1.5 การอุดมศึกษา

- 1.1.6 การศึกษานอกโรงเรียน
- 1.1.7 การศึกษาพิเศษ
- 1.2 การสอนวิชาสามัญ
  - 1.2.1 กลุ่มวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ (วิทย์-คณิต)
  - 1.2.2 กลุ่มมนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์ (มนุษย์-สังคม)
- 1.3 การสอนวิชาพิเศษ
  - 1.3.1 นาฏศิลป์ ดนตรี
  - 1.3.2 ศิลปศึกษา
  - 1.3.3 พลศึกษา สุขศึกษา วิทยาศาสตร์การกีฬา
- 1.4 การสอนอาชีพศึกษา
  - 1.4.1 ช่างอุตสาหกรรม ก่อสร้าง ช่างยนต์
  - 1.4.2 ธุรกิจ
  - 1.4.3 คหกรรม
  - 1.4.4 เกษตรกรรม
  - 1.4.5 อาชีวศึกษา
- 2) กลุ่มพื้นฐานการศึกษา / พัฒนศึกษา
- 3) กลุ่มบริการพิเศษ
  - 3.1 การบริหารการศึกษา
  - 3.2 โสตทัศนศึกษา / เทคโนโลยีการศึกษา
  - 3.3 จิตวิทยาการศึกษา / แนะแนว
  - 3.4 การวิจัยการวัดและประเมินผลการศึกษา
- 4) กลุ่ม Non-education

5.2.2 วิเคราะห์ข้อมูล ข้อ 5.1.2 โดยการสังเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ และจำแนกเป็น 3 ยุทธศาสตร์

5.2.3 สังเคราะห์ข้อมูลจาก 5.2.1 และ 5.2.2 จัดทำเป็นข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ 3 ยุทธศาสตร์ แล้วนำไปเสนอต่อที่ประชุมสภาคณบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และการประชุมของสำนักงานปฏิรูปการศึกษา เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

6. ระยะเวลาที่ศึกษาวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีเวลาประมาณ 6 สัปดาห์ คือ ระหว่างวันที่ 21 เมษายน – 31 พฤษภาคม 2543 เพื่อเร่งจัดทำเอกสารเสนอในการประชุมสัมมนาเรื่อง ภาวะวิกฤตและยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ซึ่งจัดโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ร่วมกับสมาคมบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทยในวันที่ 19-20 มิถุนายน 2543 หลังจากนั้นได้เสนอในที่ประชุมสำนักงานปฏิรูปการศึกษาและมีการปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในเดือนกรกฎาคม – สิงหาคม 2543

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการศึกษา และสาธารณชน จะมีความเข้าใจและตระหนักในภาวะวิกฤตของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ที่ชัดเจน และให้ความสำคัญในการปรับปรุงแก้ไขอย่างจริงจัง
2. ข้อเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา จากการวิจัยจะช่วยให้การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) และระยะที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ในส่วนที่เกี่ยวกับการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มีลักษณะเชิงรุก และมีประสิทธิภาพในการปฏิรูปการศึกษามากยิ่งขึ้น
3. คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์จะมีความเข้มแข็งในการร่วมกระบวนการปฏิรูปการศึกษา ให้บรรลุผลตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อย่างต่อเนื่อง

บทที่ 2

หลักสูตร นิสิต/นักศึกษา และคณาจารย์ คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์

1. หลักสูตร

1.1 หลักสูตรที่เปิดสอนจำแนกตามระดับการศึกษา

ปีการศึกษา 2543 คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ เปิดสอนหลักสูตร 7 ระดับ เรียงตามลำดับตั้งแต่ระดับอนุปริญญา ปริญญาตรี 4 ปีและ 2 ปี ประกาศนียบัตรบัณฑิต ปริญญาโท ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง และปริญญาเอก โดยมีจำนวนสถาบันที่เปิดสอนระดับปริญญาตรี 4 ปีมากที่สุด จำนวน 53 แห่ง (ร้อยละ 96.4) รองลงมาเปิดสอนหลักสูตรปริญญาโท จำนวน 39 แห่ง (ร้อยละ 70.9) และมีการเปิดสอนหลักสูตรปริญญาเอกซึ่งเป็นระดับสูงสุด จำนวน 8 แห่ง (ร้อยละ 14.5) รายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนสถาบันที่เปิดสอนหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์จำแนกตามระดับการศึกษา ปีการศึกษา 2543

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
1. อนุปริญญา	8	14.5
2. ป.ตรี 4 ปี	53	96.4
3. ป.ตรี 2 ปี	35	63.6
4. ป.บัณฑิต	25	45.5
5. ปริญญาโท	39	70.9
6. ป.บัณฑิตชั้นสูง	4	7.3
7. ปริญญาเอก	8	14.5

1.2 หลักสูตรที่เปิดสอนจำแนกตามสาขาวิชา

ระดับปริญญาตรี 4 ปี มี 20 สาขาวิชา สาขาวิชาที่เปิดสอนมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ 1) สาขาวิชาการประถมศึกษา 2) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย 3) สาขาวิชาการสอนวิชาสามัญ กลุ่มวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ 4) สาขาการสอนวิชาสามัญ กลุ่มมนุษย์-สังคม และ 5) สาขาการสอนวิชาพิเศษ : พลศึกษา สุขศึกษา วิทยาศาสตร์การกีฬา และสาขาวิชาบริการพิเศษ : โสตทัศนศึกษา/เทคโนโลยีการศึกษา ตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 หลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ระดับปริญญาตรี : สาขาวิชาที่มีการเปิดสอนมากที่สุด 5 สาขาวิชา

สาขาวิชา	จำนวนสถาบันที่เปิดสอน	ร้อยละ
1. ประถมศึกษา	44	80.0
2. การศึกษาปฐมวัย	36	65.5
3. การสอนวิชาสามัญ กลุ่มวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์	35	63.6
4. การสอนวิชาสามัญ กลุ่มมนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์	33	60
5. สาขาการสอนวิชาพิเศษ : พลศึกษา สุขศึกษา วิทยาศาสตร์การกีฬา และสาขาวิชาบริการพิเศษ : โสตทัศนศึกษา/เทคโนโลยีการศึกษา	31	56.4

ระดับปริญญาโท มี 22 สาขาวิชา สาขาวิชาที่เปิดสอนมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ 1) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา 2) สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา / เทคโนโลยีการศึกษา 3) สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน 4) สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา/แนะแนว และสาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา และ 5) สาขาการสอนวิชาสามัญกลุ่มมนุษยศาสตร์ -สังคมศาสตร์ ตามลำดับ ดังรายละเอียดใน ตารางที่ 3

ตารางที่ 3 หลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ระดับปริญญาโท : สาขาวิชาที่มีการเปิดสอนมากที่สุด 5 สาขาวิชา

สาขาวิชา	จำนวนสถาบันที่เปิดสอน	ร้อยละ
1. บริหารการศึกษา	37	67.3
2. โสตทัศนศึกษา/เทคโนโลยีการศึกษา	15	27.3
3. หลักสูตรและการสอน	13	23.6
4. การสอนวิทยาศาสตร์/คณิตศาสตร์ จิตวิทยาการศึกษา/แนะแนว การวัดและประเมินผลการศึกษา	12	21.8
5. การสอนวิชาสามัญ กลุ่มมนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์	11	20.0

สำหรับระดับสูงสุดคือระดับปริญญาเอกนั้น สาขาวิชาที่เปิดสอนมี 13 สาขาวิชา สาขาวิชาที่เปิดสอนมากที่สุดคือ คือ สาขาวิชาบริหารการศึกษา รองลงไปคือ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาพลศึกษา สุขศึกษา วิทยาศาสตร์การกีฬา สาขาวิชาการวัดและประเมินผล สาขาวิชาอุดมศึกษา สาขาวิชาการสอนวิชาสามัญ : วิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สาขาวิชาพัฒนศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและแนะแนว สาขาวิชาประถมศึกษา สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน สาขาวิชาศิลปศึกษา และสาขาวิชาอาชีวศึกษา ตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 หลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ระดับปริญญาเอก : สาขาที่มีการเปิดสอน

สาขาวิชา	จำนวนสถาบันที่เปิดสอน	ร้อยละ
1. บริหารการศึกษา	6	10.9
2. หลักสูตรการสอน	3	5.5
3. พลศึกษา สุขศึกษา วิทยาศาสตร์การกีฬา		
4. วัดและประเมินผลการศึกษา		
5. อุดมศึกษา	2	3.6
6. การสอนวิชาสามัญ กลุ่มวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์		
7. พัฒนศึกษา		
8. เทคโนโลยีการศึกษา		
9. จิตวิทยาการศึกษา/แนะแนว		
10. ประถมศึกษา	1	1.8
11. การศึกษานอกระบบ โรงเรียน		
12. ศิลปศึกษา		
13. อาชีวศึกษา		

รายละเอียดทั้งหมดมีปรากฏตามตารางที่ 14 ในภาคผนวก

2. นิสิต/นักศึกษา

2.1 จำนวนนิสิต/นักศึกษาทั้งหมด

ในปีการศึกษา 2543 คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ มีนิสิต/นักศึกษาทั้งหมด 136,605 คน เป็นนิสิต/นักศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี 5,472 คน (ร้อยละ 4.01) ระดับปริญญาตรี 110,399 คน (ร้อยละ 80.8) นิสิต/นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต 995 คน (ร้อยละ 0.73) นิสิต/นักศึกษาระดับปริญญาโท 19,182 คน (ร้อยละ 14.04) และนิสิต/นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง 5 คน (ร้อยละ 0.004) นิสิต/นักศึกษาระดับปริญญาเอก 572 คน (ร้อยละ 0.42)

เมื่อจำแนกตามกลุ่มสถาบัน สถาบันในระบบปิดสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย มีนิสิต/นักศึกษาจำนวน 33,019 คน (ร้อยละ 24.17) ในระบบเปิด มีนิสิต/นักศึกษาจำนวน 42,352 คน (ร้อยละ 31.0) สถาบันราชภัฏ มีนิสิต/นักศึกษา จำนวน 58,890 คน (ร้อยละ 43.11) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล มีนิสิต/นักศึกษาจำนวน 2,247 คน (ร้อยละ 1.64) สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีนิสิต/นักศึกษาจำนวน 97 คน (ร้อยละ 0.07) ดังรายละเอียดในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนนิสิต/นักศึกษาทั้งหมด ปีการศึกษา 2543 จำแนกตามกลุ่มสถาบันและระดับการศึกษา

อนุปริญญา	-	4,785	687	-	-	5,472	4.01
ป.ตรี 4 ปี	12,839	28,492	43,261	640	-	85,232	62.39
ป.ตรี 2 ปี	3,401	8,258	11,881	1,607	-	25,147	18.41
ป.บัณฑิต	53	-	927	-	15	995	0.73
ป.โท	16,149	817	2,134	-	82	19,182	14.04
ป.บัณฑิตชั้นสูง	5	-	-	-	-	5	0.004
ป.เอก	572	-	-	-	-	572	0.42
รวม	จำนวน	33,019	42,352	58,890	2,247	97	136,605
	ร้อยละ	(75,371)	31.00	43.11	1.65	0.07	100
		24.17	(55.17)				

2.2 จำนวนนิสิต/นักศึกษาที่คาดว่าจะสำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2543

ในปีการศึกษา 2543 คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ มีนิสิต/นักศึกษาที่คาดว่าจะสำเร็จการศึกษา 47,581 คน เป็นระดับต่ำกว่าปริญญาตรี 5,128 คน (ร้อยละ 10.78) ระดับปริญญาตรี 33,768 คน (ร้อยละ 70.97) ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต 482 คน (ร้อยละ 1.01) ระดับปริญญาโท 7,934 คน (ร้อยละ 16.67) และระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง 5 คน (ร้อยละ 0.01) ระดับปริญญาเอก จำนวน 264 คน (ร้อยละ 0.55)

เมื่อจำแนกตามกลุ่มสถาบัน เป็นบัณฑิตจากกลุ่มสถาบันในระบบปิดสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จำนวน 12,642 คน (ร้อยละ 26.57) ในระบบเปิด จำนวน 16,563 คน (ร้อยละ 34.86) เป็นบัณฑิตจากกลุ่มสถาบันราชภัฏ 17,396 คน (ร้อยละ 36.56) เป็นบัณฑิตจากกลุ่มสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 925 คน (ร้อยละ 1.94) เป็นบัณฑิตจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 55 คน (ร้อยละ 0.12)

ดังรายละเอียดในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 จำนวนนิสิต/นักศึกษาที่คาดว่าจะสำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2543

อนุปริญญา	-	4,785	343	-	-	5,128	10.78
ป.ตรี 4 ปี	3,844	7,243	12,175	160	-	23,422	49.23
ป.ตรี 2 ปี	1,469	4,129	3,983	765	-	10,346	21.74
ป.บัณฑิต	22	-	445	-	15	482	1.01
ป.โท	7,038	406	450	-	40	7,934	16.67
ป.บัณฑิตชั้นสูง	5	-	-	-	-	5	0.01
ป.เอก	264	-	-	-	-	264	0.55
รวม	จำนวน	12,642	16,563	17,396	925	55	47,581
	ร้อยละ	(29.205)	34.8	36.56	1.94	0.12	100
		26.57	(61.38)				

3. คณาจารย์

ปีการศึกษา 2543 คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ มีคณาจารย์รวม 4,400 คน เป็นคณาจารย์สถาบันสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย 2,527 คน (ร้อยละ 57.43) คณาจารย์สถาบันสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ 1,844 คน (ร้อยละ 41.91) สังกัดสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 29 คน (ร้อยละ 0.66) เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด เป็นวุฒิปริญญาเอก 724 คน (ร้อยละ 16.50) วุฒิปริญญาโท 2,895 คน (ร้อยละ 65.80) และวุฒิปริญญาตรี 781 คน (ร้อยละ 17.80) เมื่อจำแนกตามตำแหน่งทางวิชาการ เป็นศาสตราจารย์ 15 คน (ร้อยละ 0.30) รองศาสตราจารย์ 552 คน (ร้อยละ 12.50) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ 1,569 คน (ร้อยละ 35.70) อาจารย์ 2,264 คน (ร้อยละ 51.50) ดังรายละเอียดในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวนคณาจารย์คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ จำแนกตามสังกัด วุฒิการศึกษาสูงสุด และตำแหน่งทางวิชาการ ปีการศึกษา 2543

วุฒิการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ	สังกัด		กระทรวงศึกษาธิการ		ม. เอกชน	รวม	
	ทบวงมหาวิทยาลัย	ร.ร.สาธิต	ส.ราชภัฏ	ส.ราช มงคล		จำนวน	%
1. วุฒิปริญญาตรี							
ปริญญาตรี	139	390	230	22	-	781	17.8
ปริญญาโท	832	655	1,340	57	11	2,895	65.8
ปริญญาเอก	490	21	183	12	18	724	16.5
	1,461	1,066	1,753	91	29		
	2,527 (57.43 %)		1,844 (41.91 %)		(0.60%)	4,400	100
2. ตำแหน่งทางวิชาการ							
อาจารย์	627	727	834	53	23	2,264	51.5
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	434	269	827	34	5	1,569	35.7
รองศาสตราจารย์	386	70	92	4	-	552	12.5
ศาสตราจารย์	14	-	-	-	1	15	0.3
	1,461	1,066	1,753	91	29		
	2,527 (57.43 %)		1,844 (41.91 %)		(0.60%)	4,400	100

เมื่อจำแนกตามสาขาวิชา มีคณาจารย์สาขาวิชาการศึกษามากที่สุด จำนวน 1,044 คน (ร้อยละ 23.7) รองลงมาคือ สาขาวิชาการสอนวิชาสามัญ จำนวน 874 คน (ร้อยละ 19.9) สาขาวิชาการสอนวิชาพิเศษ จำนวน 497 คน (ร้อยละ 11.3) สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา/แนะแนว จำนวน 463 คน (ร้อยละ 10.5) ดังรายละเอียดในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 จำนวนคณาจารย์คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ จำแนกตามสาขาวิชา ปีการศึกษา 2543

สาขาวิชา	สังกัด	ทบวงมหาวิทยาลัย		กระทรวงศึกษาธิการ		ม. เอกชน	รวม	
		ภาควิชา	ร.ร.สาธิต	ส.ราชภัฏ	ส.ราช มงคล		จำนวน	%
1. กลุ่มหลักสูตรการสอน		676	863	982	20	7	2,548	57.9
1.1 วิชาการศึกษา		220	265	548	10	1	1,044	23.7
1.1.1 หลักสูตรและการสอน		37	24	109	7		177	4.0
1.1.2 การศึกษาปฐมวัย		14	14	166			194	4.4
1.1.3 การศึกษาประถมศึกษา		52	164	87			303	6.9
1.1.4 การศึกษามัธยมศึกษา		44	35	21	1	1	102	2.3
1.1.5 การศึกษาอุดมศึกษา		13	18	92	2		125	2.8
1.1.6 การศึกษานอกโรงเรียน		51	8	39			98	2.2
1.1.7 การศึกษาพิเศษ		9	2	34			45	1.0
1.2 การสอนวิชาสามัญ		216	398	249	5	6	874	19.9
1.2.1 กลุ่มวิทย์-คณิต		80	144	90	4	3	321	7.3
1.2.2 กลุ่มมนุษย์-สังคม		136	254	159	1	3	553	12.6
1.3 การสอนวิชาพิเศษ		173	146	177	1		497	11.3
1.3.1 นาฏศิลป์ ดนตรี		8	28	10			46	1.0
1.3.2 ศิลปศึกษา		23	41	11			75	1.7
1.3.3 พลศึกษา สุขศึกษา วิทยา- การกีฬา		142	77	156	1		376	8.5
1.4 การสอนอาชีพศึกษา		67	54	8	4		133	3.0
1.4.1 ช่างอุตสาหกรรม ก่อสร้าง ช่างยนต์		9	4	2			15	0.3
1.4.2 ธุรกิจ		15	4				19	0.4
1.4.3 คหกรรม		18	28	5			51	1.2
1.4.4 เกษตรกรรม		21	15	1	2		39	0.9
1.4.5 อาชีวศึกษา		4	3		2		9	0.2
2. กลุ่มพื้นฐานการศึกษา พัฒนศึกษา		31	4	52	2	2	91	2.1

สังกัด สาขาวิชา	ทบวงมหาวิทยาลัย		กระทรวงศึกษาธิการ		ม. เอกชน	รวม	
	ภาควิชา	ร.ร.สาธิต	ส.ราชภัฏ	ส.ราช มงคล		จำนวน	%
3. กลุ่มบริการพิเศษ	531	146	689	27	19	1,412	32.1
3.1 การบริหารการศึกษา	108	26	155	5	16	310	7.0
3.2 ศึกษาศาสตร์ศึกษา/เทคโนโลยี การศึกษา	146	51	137	9		343	7.8
3.3 จิตวิทยาการศึกษา/แนะแนว	163	44	250	3	3	463	10.5
3.4 การวัดและประเมินผล	114	25	147	10		296	6.7
4. อื่นๆ (Non-education Content)	223	53	30	42	1	349	7.9
รวม	1,461	1,066	1,753	91	29	4,400	100.0
ร้อยละ	33.20	24.23	39.84	2.07	0.66	100.00	
รวมทั้งสิ้น	2,527		1,753	91	29	4,400	
	57.43		39.84	2.07	0.66	100.00	

บทที่ 3

ภาวะวิกฤตคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์

1. ภาวะวิกฤตจำนวนบัณฑิตใหม่

จากบทที่ 2 ข้อ 2.2 นิสิต/นักศึกษาคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ที่คาดว่าจะสำเร็จการศึกษาต่อปี เป็นระดับปริญญาตรีมากที่สุด คือ 33,768 คน (ร้อยละ 70.97) ถ้าไม่นับรวมจำนวน นิสิต/นักศึกษาลักสูตร 2 ปี และนักศึกษาในระบบเปิด ซึ่งเป็นกลุ่มที่ศึกษาเพิ่มเติมระหว่างประจำ การ จะมีนิสิต/นักศึกษาที่คาดว่าจะสำเร็จการศึกษา จำนวน 16,179 คน เป็นนิสิต/นักศึกษาสังกัด ทบวงมหาวิทยาลัย 3,844 คน สถาบันราชภัฏ 12,175 คน และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล 160 คน เมื่อเปรียบเทียบกับความต้องการครูใหม่ในภาพรวม ที่คาดว่าจะต้องการประมาณปีละ 6,000-7,000 คน⁽¹⁾ แสดงว่าคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์มีผู้สำเร็จการศึกษาเกินความต้องการประมาณปีละ 9,000-10,000 คน ในขณะที่มีการคาดคะเนว่า มีการขาดแคลนครูสอนบางวิชา เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์ และภาษาไทย แสดงว่า คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ผลิตครูใหม่ได้ไม่สอดคล้องกับความต้องการคือ ผลิตไม่เพียงพอในวิชาขาดแคลนเหล่านี้ แต่ผลิต ครูใหม่ได้มากกว่าความต้องการในวิชาอื่น ๆ

ส่วนระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวนนิสิต/นักศึกษาที่คาดว่าจะสำเร็จการศึกษาต่อปีมี เพียง 7,329 คน (ร้อยละ 18.23) เท่านั้น ในขณะที่ความต้องการในการศึกษาต่อระดับบัณฑิต ศึกษาที่สูงมากขึ้นทั้งระดับปริญญาโท และปริญญาเอก แต่คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์รับได้ จำนวนจำกัด โดยเฉพาะปริญญาเอก มีคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์เปิดสอนเพียง 8 แห่ง และ คาดว่าจะมีผู้สำเร็จการศึกษาเพียงประมาณปีละ 264 คน เท่านั้น

คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ จึงมีวิกฤตจำนวนบัณฑิตใหม่ที่ไม่สอดคล้องกับ ความต้องการอันแท้จริง มีบัณฑิตใหม่มากเกินไปในหลายสาขาวิชาของระดับปริญญาตรี และมีหลาย สาขาวิชาในระดับปริญญาตรี รวมทั้งระดับบัณฑิตศึกษาที่ยังไม่เพียงพอ

2. ภาวะวิกฤตสัดส่วนคณาจารย์ต่อนิสิต/นักศึกษา

เมื่อใช้สัดส่วนคณาจารย์ต่อนิสิต/นักศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานอุดมศึกษา 1 : 18 ใน ระดับปริญญาตรี และ 1 : 5 ในระดับบัณฑิตศึกษา พบว่า คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ต้องการ คณาจารย์ รวม 8,239 คน จำแนกเป็นคณาจารย์สอนระดับปริญญาตรี จำนวน 4,152

⁽¹⁾ จากค่าเฉลี่ยของการบรรจุครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และ กรมสามัญศึกษา ระหว่างปี 2536 - 2540

คน (สำหรับนิสิต/นักศึกษา 74,728 คน) และคณาจารย์สอนระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 4,087 คน (สำหรับนิสิต/นักศึกษา 20,437 คน) แต่จำนวนจริงของคณาจารย์คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในปัจจุบันคือ 4,093 คน (ไม่รวมมหาวิทยาลัยระบบเปิด 2 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยรามคำแหงและมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช) ต้องการคณาจารย์เพิ่มอีก 4,146 คน จึงจะมีสัดส่วนคณาจารย์ต่อนิสิต/นักศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ที่มีวิกฤตสัดส่วนคณาจารย์ต่อนิสิต/นักศึกษามากที่สุด 10 อันดับ มีรายละเอียดในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ที่มีวิกฤตสัดส่วน คณาจารย์ต่อนิสิต/นักศึกษามากที่สุด 10 อันดับ

สถาบัน	จำนวนนักศึกษา		จำนวนคณาจารย์ที่เหมาะสม	จำนวนคณาจารย์ปัจจุบัน	จำนวนคณาจารย์ที่ขาด
	ปริญญาตรีและต่ำกว่า	บัณฑิตศึกษา			
1. ม.นเรศวร	604	4,660	966	43	923
2. รภ.เชียงใหม่	6,933	200	425	40	385
3. ม.บูรพา	1,436	1,414	363	116	247
4. ม.ศรีนครินทรวิโรฒ	1,205	2,516	570	333	237
5. รภ. อุบลฯ	3,072	567	284	53	231
6. รภ. สุรินทร์	4,369	85	260	46	214
7. รภ. เชียงใหม่	4,444	34	254	59	195
8. รภ. เลย	3,026	132	205	34	171
9. สจพ.ลาดกระบัง	1,255	1,013	272	110	162
10. ม.ทักษิณ	1,045	649	188	34	154

รายละเอียดจำแนกเป็นรายสถาบัน โปรดดูในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 จำนวนคณาจารย์ที่เหมาะสมกับจำนวนนิสิต/นักศึกษาในปัจจุบันของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ จำแนกตามสถาบัน ปีการศึกษา 2543

สถาบัน	จำนวนนักศึกษาทั้งหมด		จำนวนคณาจารย์ที่เหมาะสม			จำนวนคณาจารย์	
	ป.ตรีและต่ำกว่า	บัณฑิตศึกษา	ป.ตรีและต่ำกว่า	บัณฑิตศึกษา	รวม	ปัจจุบัน	เกิน (ขาด)
รวมทั้งสิ้น *	74,728	20,437	4,152	4,087	8,239	4,093	(4,146)
สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย (ม.ปิด)	15,867	17,214	882	3,443	4,324	2,220	(2,104)
1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	1,401	986	78	197	275	364	89
2. ม.เกษตรศาสตร์	1,536	837	85	167	253	342	89
3. ม.ขอนแก่น	1,019	845	57	169	226	261	35
4. ม. เชียงใหม่	1,679	1,040	93	208	301	162	(139)
5. ม.ทักษิณ	1,045	649	58	130	188	34	(154)
6. ม. บุรพา	1,436	1,414	80	283	363	116	(247)
7. ม.พระจอมเกล้า-ธนบุรี	1,053	320	59	64	123	55	(68)
8. ม.นเรศวร	604	4,660	34	932	966	43	(923)
9. ม.มหาสารคาม	240	809	13	162	175	47	(128)
10. ม.สงขลานครินทร์	1,157	620	64	124	188	119	(69)
11. ม.ศรีนครินทรวิโรฒ	1,205	2,516	67	503	570	333	(237)
12. ม.ศิลปากร	624	781	35	156	191	102	(89)
13. สจพ.ลาดกระบัง	1,255	1,013	70	203	272	110	(162)

สถาบัน	จำนวนนักศึกษาทั้งหมด		จำนวนคณาจารย์ที่เหมาะสม			จำนวนคณาจารย์	
	ป.ตรีและต่ำกว่า	บัณฑิตศึกษา	ป.ตรีและต่ำกว่า	บัณฑิตศึกษา	รวม	ปัจจุบัน	เกิน (ขาด)
14. สจพ. พระนครเหนือ	1,614	724	90	145	234	132	(102)
สถาบันราชภัฏ (รภ.)	56,614	3,126	3,145	625	3,770	1,753	(2,017)
1. รภ. กาญจนบุรี	454	60	25	12	37	23	(14)
2. รภ. กำแพงเพชร	656	164	36	33	69	35	(34)
3. รภ. จันทระเกษม	875	-	49	-	49	64	15
4. รภ. เชียงราย	6,933	200	385	40	425	40	(385)
5. รภ. เชียงใหม่	4,444	34	247	7	254	59	(195)
6. รภ. เทพสตรี	942	46	52	9	62	47	(15)
7. รภ. ธนบุรี	367	29	20	6	26	35	9
8. รภ. นครปฐม	1,210	158	67	32	99	54	(45)
9. รภ. นครราชสีมา	1,887	52	105	10	115	57	(58)
10. รภ. นครศรีธรรมราช	1,141	-	63	-	63	45	(18)
11. รภ. นครสวรรค์	1,795	190	100	38	138	42	(96)
12. รภ. บ้านสมเด็จเจ้าพระยา	1,159	67	64	13	78	31	(47)
13. รภ. นุรีรัมย์	417	102	23	20	44	46	2
14. รภ. พิบูลสงคราม	1,198	-	67	-	67	53	(14)
15. รภ. เพชรบุรี	463	-	26	-	26	39	13

สถาบัน	จำนวนนักศึกษาทั้งหมด		จำนวนคณาจารย์ที่เหมาะสม			จำนวนคณาจารย์	
	ป.ตรีและต่ำกว่า	บัณฑิตศึกษา	ป.ตรีและต่ำกว่า	บัณฑิตศึกษา	รวม	ปัจจุบัน	เกิน (ขาด)
16. รก.เพชรบุรีวิทยาลัย	1,923	65	107	13	120	50	(70)
17. รก.เพชรบูรณ์	208	31	12	6	18	23	5
18. รก.พระนครศรีอยุธยา	518	95	29	19	48	51	3
19. รก.พระนครศรีอยุธยา	1,059	64	59	13	72	53	(19)
20. รก.ภูเก็ต	2,532	70	141	14	155	41	(114)
21. รก.มหาสารคาม	1,768	-	98	-	98	68	(30)
22. รก.ยะลา	1,525	3	85	1	85	32	(53)
23. รก.ราชนครินทร์	621	-	35	-	35	53	19
24. รก.รำไพพรรณี	643	-	36	-	36	38	2
25. รก.ลำปาง	658	57	37	11	48	35	(13)
26. รก.เลย	3,206	132	178	26	205	34	(171)
27. รก.สกลนคร	1,398	39	78	8	85	43	(42)
28. รก.สงขลา	1,429	-	79	-	79	153	74
29. รก.สุราษฎร์ธานี	1,525	154	85	31	116	32	(84)
30. รก.สุรินทร์	4,369	85	243	17	260	46	(214)
31. รก.สวนดุสิต	1,485	214	83	43	125	94	(31)
32. รก. สวนสุนันทา	1,407	-	78	-	78	60	(18)

สถาบัน	จำนวนนักศึกษาทั้งหมด		จำนวนคณาจารย์ที่เหมาะสม			จำนวนคณาจารย์	
	ป.ตรีและต่ำกว่า	บัณฑิตศึกษา	ป.ตรีและต่ำกว่า	บัณฑิตศึกษา	รวม	ปัจจุบัน	เกิน (ขาด)
33. รก. หมู่บ้านจอมบึง	464	109	26	22	48	41	(7)
34. รก. อุดรธานี	1,433	130	80	26	106	43	(63)
35. รก. อุดรดิตต์	1,430	209	79	42	121	40	(81)
36. รก. อุบลราชธานี	3,072	567	171	113	284	53	(231)
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	2,247	-	125	-	125	91	(34)
1. ศ.ศ. ราชมงคล	1,370	-	76	-	76	38	(38)
2. สคอ. ราชมงคล	877	-	49	-	49	53	4
สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย (ม.เอกชน)	-	97	-	19	19	29	10
1. ม.อัสสัมชัญ	-	97	-	19	19	29	10

หมายเหตุ * ไม่รวมมหาวิทยาลัยรามคำแหงและสุโขทัยธรรมมาธิราช

3. ภาวะวิกฤตคณาจารย์เกษียณอายุราชการ

ภายในปี 2554 คณาจารย์คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์จะเกษียณอายุราชการ จำนวน 2,263 คน (ร้อยละ 51.4)* โดยคณาจารย์คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์สถาบันราชภัฏ เกษียณอายุราชการมากที่สุดคือ ร้อยละ 62.4 (1,094 คน) รองลงมาคือคณาจารย์สถาบันสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เกษียณอายุราชการ ร้อยละ 44.8 (1,132 คน) เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด คณาจารย์วุฒิปริญญาเอก เกษียณอายุราชการมากที่สุดคือ ร้อยละ 63.5 (460 คน) คณาจารย์วุฒิปริญญาโท เกษียณอายุราชการ ร้อยละ 53.0 (1,534 คน) คณาจารย์วุฒิปริญญาตรี เกษียณอายุราชการ ร้อยละ 34.4 (269 คน) เมื่อจำแนกตามตำแหน่งทางวิชาการ ศาสตราจารย์ เกษียณอายุราชการมากที่สุดร้อยละ 100 (15 คน) รองศาสตราจารย์ เกษียณอายุราชการ ร้อยละ 79.3 (438 คน) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เกษียณอายุราชการ ร้อยละ 68.6 (1,076 คน) คณาจารย์เกษียณอายุราชการ ร้อยละ 32.4 (734 คน) ดังรายละเอียดในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 จำนวนคณาจารย์คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ที่จะเกษียณอายุราชการระหว่างปี 2543-2554 จำแนกตามกลุ่มสถาบัน วุฒิการศึกษาสูงสุด และตำแหน่งทางวิชาการ

สถาบัน- วุฒิการศึกษา- ตำแหน่งทางวิชาการ-สาขาวิชา	รวม ทั้งระบบ	รวมที่เกษียณ พ.ศ.2543-54	ร้อยละที่ เกษียณอายุ
รวมทั้งสิ้น	4,400	2,263	51.4
1. มหาวิทยาลัย	2,527	1,132	44.8
1.1 เฉพาะภาควิชา	1,461	792	54.2
1.2 เฉพาะโรงเรียนสาธิต	1,066	340	31.9
2. สถาบันราชภัฏ	1,753	1,094	62.4
3. สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	91	19	20.9
4. มหาวิทยาลัยเอกชน	29	18	62.1
วุฒิการศึกษาสูงสุด			
ปริญญาตรี	781	269	34.4
ปริญญาโท	2,895	1,534	53.0
ปริญญาเอก	724	460	63.5
ตำแหน่งทางวิชาการ			
อาจารย์	2,264	734	32.4
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	1,569	1,076	68.6
รองศาสตราจารย์	552	438	79.3
ศาสตราจารย์	15	15	100.0

* ยังไม่ได้รวมการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนดและการลาออกก่อนเกษียณ

เมื่อจำแนกตามสาขาวิชา สาขาวิชาที่มีคณาจารย์เกษียณอายุราชการเกินร้อยละ 50 มี 12 สาขาวิชา คือ สาขาอาชีวศึกษา มัธยมศึกษา บริหารการศึกษา จิตวิทยาศึกษา/แนะแนว อุดมศึกษา การศึกษานอกโรงเรียน พื้นฐานการศึกษา/พัฒนศึกษา หลักสูตรและการสอน ใตทัศน์ศึกษา/เทคโนโลยีการศึกษา การสอนอาชีวศึกษา (ธุรกิจ) การสอนวิชาสามัญ กลุ่มมนุษย์-สังคม และการวัดและประเมินผล ดังรายละเอียดในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 สาขาวิชาที่มีคณาจารย์เกษียณอายุราชการเกินร้อยละ 50 ระหว่างปี 2543-2554

สาขาวิชา	จำนวนปัจจุบัน	จำนวนเกษียณ*	ร้อยละ
1. อาชีวศึกษา	9	9	100.0
2. มัธยมศึกษา	102	78	76.5
3. บริหารการศึกษา	310	235	75.8
4. จิตวิทยาศึกษา / แนะแนว	463	313	67.6
5. อุดมศึกษา	125	82	65.6
6. การศึกษานอกโรงเรียน	98	64	65.3
7. พื้นฐานการศึกษา / พัฒนศึกษา	91	56	61.5
8. หลักสูตรและการสอน	177	107	60.5
9. ใตทัศน์ศึกษา / เทคโนโลยีการศึกษา	343	203	59.2
10. การสอนอาชีวศึกษา (ธุรกิจ)	19	10	52.6
11. การสอนวิชาสามัญ กลุ่มมนุษย์-สังคม	553	288	52.1
12. การวัดและประเมินผล	296	152	51.4

รายละเอียดจำแนกเป็นรายปี จากปี 2543-2554 โปรดดูภาคผนวกในตารางที่ 17

เมื่อจำแนกตามสถาบัน คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ที่มีคณาจารย์เกษียณอายุราชการ
เกินร้อยละ 50 มีจำนวน 36 แห่ง 10 อันดับแรก ได้แก่ สถาบันราชภัฏธนบุรี สถาบันราชภัฏ
นครปฐม สถาบันราชภัฏจันทรเกษม สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
สถาบันราชภัฏเทพสตรี สถาบันราชภัฏนครราชสีมา มหาวิทยาลัยรามคำแหง สถาบันราชภัฏ
เชียงราย และมหาวิทยาลัยนเรศวร ดังรายละเอียดในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ 10 อันดับแรก ที่มีคณาจารย์เกษียณอายุ
ราชการ เกินร้อยละ 50

สถาบัน	จำนวนปัจจุบัน	จำนวนเกษียณ	ร้อยละ
1. รภ.ธนบุรี	35	28	80.0
2. รภ.นครปฐม	54	40	74.1
3. รภ.จันทรเกษม	54	47	73.4
4. รภ.เชียงใหม่	59	41	69.5
5. ม.สุโขทัยธรรมาธิราช	55	36	65.5
6. รภ.เทพสตรี	47	30	63.8
7. รภ.นครราชสีมา	57	34	59.6
8. ม.รามคำแหง	252	147	58.3
9. รภ. เชียงราย	40	23	57.5
10. ม.นเรศวร	43	24	55.8

รายละเอียดจำแนกเป็นรายปี โปรดดูในภาคผนวก ตารางที่ 18

บทที่ 4

ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับ ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะครุศาสตร์/
ศึกษาศาสตร์ สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์

1. ต้องปฏิรูปคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ให้เข้มแข็ง มีคุณภาพมาตรฐานชั้น
แนวหน้า
2. ต้องปรับเปลี่ยนพันธกิจโดยมุ่งพัฒนาครูมากกว่าการผลิตครูใหม่ และแบ่งหน้าที่
ให้ชัดเจนว่าสถาบันใดฝึกครูพื้นฐาน สถาบันใดฝึกครูเฉพาะทาง
3. ต้องสนับสนุนให้มีความพร้อมทุกปัจจัยอย่างจริงจัง โดยเฉพาะปัจจัยด้าน
คณาจารย์ เทคโนโลยี และอาคารสถานที่
4. คณาจารย์ต้องมีคุณภาพสูงทั้งด้านคุณวุฒิ และความรู้ ความสามารถ ระดับ
ปริญญาโทและปริญญาเอก
5. ต้องคัดเลือกครูเก่ง ๆ เช่น ครูต้นแบบ ครูแห่งชาติ โดยให้ทุนเรียนถึงระดับ
ปริญญาเอกเพื่อเป็นคณาจารย์
6. คณาจารย์ต้องมีความพร้อมทั้งด้านกายภาพ จิตภาพ และสติปัญญา พร้อมทั้ง
ต้องทำงานร่วมกับครูในสถานศึกษาได้และมีผลงานเป็นที่ยอมรับ
7. ต้องมี “ครูของครู” ที่ดี และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
8. ต้องเพิ่มข้อกำหนด “ครูของครู” ให้ต้องมีประสบการณ์ในสถานศึกษา อาทิ ด้าน
การสอนหรือการบริหาร
9. ต้องมีความเชื่อมโยงระหว่างการประกันคุณภาพ กับการรับรองวิทยฐานะ
10. ภาวะผู้นำของคนบดึ้นเป็นปัจจัยสำคัญ ไม่ควรเลือกตั้งคนบดึ้น
11. ต้องมีคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการผลิตครู อันประกอบด้วย 3 ฝ่าย คือ ฝ่าย
ผลิตครู ฝ่ายใช้ครู และฝ่ายดูแลมาตรฐานครู เพื่อประสานงานการผลิตและการ
พัฒนาครูให้เป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

12. ตั้งสถาบันผลิตครูที่ดีที่สุดในต่างจังหวัด เพื่อที่จะกระจายคนเก่งคนดี ไปช่วยพัฒนาคนในต่างจังหวัด
13. จัดระบบโครงสร้างและการบริหารให้เอื้อต่อการปรับเปลี่ยนตามความจำเป็นในการตอบสนองของความต้องการของสังคมในด้านการผลิตและการพัฒนาครู
14. พัฒนางานวิจัยของคณาจารย์ให้เป็นที่ยอมรับ และใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวาง
15. วิจัยและพัฒนาหลักสูตรพิเศษสำหรับครูสอนบุคคลที่มีระดับสติปัญญาต่างกัน (ผู้มีสติปัญญาระดับกลาง ประมาณร้อยละ 80 ผู้มีสติปัญญาเป็นเลิศประมาณร้อยละ 1-3 และผู้มีสติปัญญาแต่ด้อยโอกาส ประมาณร้อยละ 17-19)
16. สถาบันผลิตครูจะต้องมีเกณฑ์มาตรฐานในการรับคณาจารย์

2. ยุทธศาสตร์การผลิตครูใหม่

1. ต้องผลิตครูใหม่ที่มีคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพชั้นสูง
2. ต้องปฏิรูปหลักสูตรใหม่ เป็นหลักสูตรที่เตรียมคนเข้าสู่วิชาชีพเต็มรูปแบบและองค์กรวิชาชีพรับรองตามเกณฑ์ที่ผู้สำเร็จการศึกษาได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพได้ เช่น หลักสูตร 5 ปี เป็นต้นไป
3. หลักสูตรใหม่ต้องเน้นแบบองค์รวม เป็นหลักสูตรสหวิทยาการที่เข้มและลึก และเน้นภาคปฏิบัติในสถานศึกษาให้มากขึ้น
4. หลักสูตรใหม่ต้องเป็นหลักสูตรคุณภาพ แบบ “Honor program” รับเฉพาะคนเก่งและรักการเป็นครูจริง ๆ เข้าเรียน เน้นการพัฒนาทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ มีจิตวิญญาณความเป็นครู และมีความรับผิดชอบต่อสังคม
5. ปริมาณการผลิตครูใหม่ต้องสอดคล้องกับความต้องการครูในอนาคต และอาจต้องรวมสถาบันผลิตครูเข้าด้วยกันให้เข้มแข็งหรือร่วมผลิตในปริมาณที่ลดลงแต่คุณภาพเข้ม หรือมีการแบ่งหน้าที่สถาบันผลิตครูกลุ่มผลิตครูพื้นฐาน และกลุ่มผลิตครูเฉพาะทาง
6. ต้องปฏิรูปการแนะแนวในโรงเรียนให้เป็นกลไกในการแนะแนวให้เด็กเก่ง เลือกเรียนวิชาชีพครู โดยการตั้งใจเลือก (by choice) เพราะเห็นว่าเป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า มีศักดิ์ศรี และเกียรติภูมิ และจะสร้างสรรคประโยชน์แก่สังคมอย่างสูง เช่น จัดให้มีโครงการครูไทยในอนาคต (Future Teachers of Thailand) เป็นต้น

7. ต้องจัดทุนการศึกษาให้ผู้เรียนอย่างเต็มที่ มีการสนับสนุนด้านเทคโนโลยีและสถานที่ รวมทั้งหอพักแห่งการเรียนรู้ หรือหอพักจริยธรรม คุณธรรม
8. เจริญการผลิตครูสาขาขาดแคลน อันได้แก่ คณิตศาสตร์ ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ โดยใช้หลักสูตร 1 ปี รับผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีใจรักเป็นครู มาฝึกเป็นครูแนวใหม่ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด หรือเปิดหลักสูตร 2 ปริญญาควบ เช่น วท.บ. – ค.บ. หรือ อ.บ. – ค.บ. เป็นต้น
9. ต้องมุ่งผลิตคนออกไปเป็นครูโดยตรงมากกว่ามุ่งไปเรียนต่อ
10. ต้องมุ่งผลิตครูที่มีศักยภาพในการพัฒนาคนให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก เช่น การเปลี่ยนแปลงภาคการผลิต การต่อสู้ในเวทีโลก ซึ่งต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และภาษาอังกฤษ เป็นต้น
11. ต้องมีการประสานสัมพันธ์ระหว่างสถาบันผลิตครูอย่างใกล้ชิด
12. ต้องมีการใช้เกณฑ์คุณธรรม จริยธรรมในการคัดเลือกนิสิต/นักศึกษาเข้าเรียน เพื่อเป็นการยกฐานะทางวิชาชีพอีกทางหนึ่ง

3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาครูประจำการ

1. ครูประจำการต้องมีคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพขั้นสูงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
2. ครูประจำการต้องมีวัฒนธรรมและจิตวิญญาณพิเศษ เก่ง ผู้ปัญหา มุ่งประโยชน์สังคมเป็นหลัก และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก
3. ครูประจำการต้องเข้าใจว่า “โจทย์ของวิชาชีพครูคืออะไร”
4. ต้องพัฒนาสถานปฏิบัติการของครูประจำการให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ใช้ความรู้เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจ
5. สถาบันผลิตครูจะต้องถือว่าการพัฒนาครูประจำการคือภารกิจสำคัญและมีการร่วมมือกันเป็นเครือข่าย หรือมีการร่วมมือกับโรงเรียนและสถาบันอื่น ๆ เป็นเครือข่ายในการพัฒนาครูประจำการ
6. หลักสูตรพัฒนาครูประจำการต้องมีมาตรฐาน มุ่งให้ครูศึกษาเพื่อพัฒนาตนเองได้อย่างมีระบบและต่อเนื่อง และนำไปใช้ในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม
7. จัดเครือข่ายครูแห่งชาติ ครูต้นแบบ หรือครูดีเด่นในสาขาวิชาต่าง ๆ ให้ช่วยพัฒนาครูประจำการ ให้รู้วิธีการใหม่ ที่ทำได้จริง และได้ผลดี

8. จัดตั้งกองทุนสนับสนุนการพัฒนาตนเองและเครือข่ายของครู
9. ส่งเสริมให้เกิดเขียนอายุราชการก่อนกำหนด สำหรับครูที่ไม่สนใจพัฒนา
10. กฎหมายจะต้องระบุเลยว่า 3-5 ปี ครูจะต้องเรียนหรืออบรมเพิ่มเติม 10 – 20 หน่วยกิต จึงจะได้เงินเดือนเพิ่ม
11. ให้มีศูนย์กลางการพัฒนาครูกระจายทั่วประเทศ
12. ให้ครูและผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้นำทางความคิดและคุณธรรม จริยธรรม อย่างแท้จริง

บทที่ 5

ข้อเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 9-10

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ภาวะวิกฤตคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในบทที่ 3 และความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ในบทที่ 4 รวมทั้งข้อคิดเห็นจากการประชุมสัมมนาของสภาคณบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทยร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและสำนักงานปฏิรูปการศึกษา ผู้วิจัยขอเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 9-10 จำนวน 3 ยุทธศาสตร์หลัก 10 ยุทธศาสตร์รอง ดังต่อไปนี้

1. **ยุทธศาสตร์ปฏิรูปคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์** ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์รอง คือ

1.1 **ปรับเปลี่ยนบทบาทและพันธกิจ** มุ่งสู่การเป็นสถาบันผลิตและพัฒนาครูแห่งอนาคต (อรรถนพ พงษ์วาท และคณะ, 2540 : 39-40) เพื่อให้สถาบันเป็นผู้นำในการปฏิรูปการศึกษา จึงต้องเพิ่มบทบาทการพัฒนาครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่น ในลักษณะสถาบันเครือข่ายของสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ที่สำนักงานปฏิรูปการศึกษาเสนอจัดตั้งขึ้น ส่วนการผลิตครูใหม่ตามเกณฑ์วิชาชีพชั้นสูงให้เน้นการผลิตตามความต้องการในสาขาขาดแคลน และการผลิตในระดับบัณฑิตศึกษา คือปริญญาโท และปริญญาเอก ให้ตรงและทันความต้องการในการพัฒนาคณาจารย์ระดับอุดมศึกษาของประเทศ การปรับเปลี่ยนนี้จะลดภาวะวิกฤตจำนวนนิสิต/นักศึกษา และภาวะวิกฤตสัดส่วนคณาจารย์ต่อนิสิต/นักศึกษา

1.2 **เร่งรัดพัฒนาคณาจารย์** ให้มีศูนย์ความเป็นเลิศในการพัฒนาคณาจารย์สถาบันผลิตและพัฒนาครู มุ่งเน้นการพัฒนาคณาจารย์ทดแทนการเกษียณอายุราชการจำนวนมากในระยะ 10 ปี และการสร้างคณาจารย์รุ่นใหม่ที่ตรงกับความต้องการในการปฏิรูปการศึกษา โดยการจัดสรรทุนการศึกษาเร่งด่วนให้คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ระหว่างปี 2545-2554 ระดับปริญญาเอก 410 ทุน ระดับปริญญาโท 1,270 ทุนโดยประมาณ

นอกจากนี้ จะต้องเร่งรัดพัฒนาคณาจารย์ให้มีผลงานวิชาการและมีตำแหน่งทางวิชาการทดแทนคณาจารย์ที่จะเกษียณ และมีสัดส่วนศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ที่เหมาะสมตามเกณฑ์มาตรฐานอุดมศึกษา

1.3 **เร่งรัดการสร้างสรรค์ความรู้ใหม่** ให้เป็นวาระแห่งชาติในการมุ่งบูรณาการ ใช้ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น และภูมิปัญญาสากลอย่างผสมกลมกลืน และเหมาะสมในการสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ที่จำเป็นสำหรับการปฏิรูปการศึกษาไทยไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และการพึ่งตนเองทางวิชาการและวิชาชีพ โดยมีการจัดสรรทุนการวิจัยเพิ่มขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม และจัดให้มีกองทุนคงยอดเงินต้นเพื่อการวิจัยเป็นการถาวรในระยะยาว

1.4 **ปฏิรูประบบโครงสร้างการบริหารและการประกันคุณภาพ** เร่งรัดปฏิรูปสถาบันผลิตและพัฒนาครูให้มีระบบโครงสร้างการบริหารและการประกันคุณภาพที่ยืดหยุ่น แต่มีมาตรฐานร่วมที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของสังคม มีความใกล้ชิดกับสถานการณ์จริง มีความเชื่อมโยงกับสถานศึกษา และมีความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริง โดยมีการจัดองค์กรประสานงานในลักษณะสมาคมเครือข่ายสถาบันผลิตและพัฒนาครูแห่งประเทศไทย (Thai Association of Teacher Education Network – TATEN) เพื่อเป็นหน่วยงานกลางในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและความเป็นผู้นำของสถาบันผลิตและพัฒนาครูร่วมกันในระยะยาว

2. ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการผลิตครูใหม่ ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์รอง คือ

1.1 **ปฏิรูประบบการผลิตครูใหม่** เร่งรัดการจัดระบบการผลิตครูใหม่ที่มีลักษณะเชิงรุก สามารถผลิตครู ตามความต้องการของครูในอนาคต (Future teachers demand) ทั้งในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพตามแนวปฏิรูปการศึกษาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ระบบใหม่ต้องมีความยืดหยุ่นในการตอบสนองความต้องการเร่งด่วนในการผลิตครูสาขาขาดแคลนและความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้ทันเวลา จึงต้องมีกลไกประจำ 2 ส่วน คือ 1) คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยนโยบายและแผนการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา อาจใช้ชื่อย่อว่า กชค. ใช้ภาษาอังกฤษว่า National Commission for Teacher Education หรือ NCTE เพื่อกำหนดและกำกับนโยบายและแผนการผลิต การจัดสรรทรัพยากร และการใช้ครูระยะยาว โดยคณะกรรมการชุดนี้ควรอยู่ในกำกับของสภาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมแห่งชาติ และ 2) ศูนย์ความเป็นเลิศในผลิตครูใหม่ที่เป็นเครือข่ายความร่วมมือของสถาบันผลิตและพัฒนาครู องค์กรวิชาชีพครู สถานศึกษา ในกระแสหลักและกระแสทางเลือก องค์กรชุมชน และผู้ทรงคุณวุฒิสาขาวิชาต่าง ๆ

1.2 **ปฏิรูปกระบวนการผลิตครูใหม่** เร่งรัดการออกแบบกระบวนการผลิตครูใหม่ที่มีนวัตกรรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หรือ School –based model (Thomas, Elwyn. 1997 : 111.) เน้นฐานความรู้และการวิจัย หรือ Professional Knowledge-research base (Christensen, Doran. 1996 : 38.) และเพิ่มเวลาการปฏิบัติงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานศึกษามากขึ้นแบบ Field-based program (Barone, Thomas. 1996 : 1110.) ที่มีคุณภาพมาตรฐานวิชาชั้นสูงตามเกณฑ์ของสภาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด และมีความยืดหยุ่นในการตอบสนองของความจำเป็นเร่งด่วน และความจำเป็นระยะยาวของสถานศึกษา มีกระบวนการผลิตที่มุ่งผลลัพธ์ (Outcome) ครูใหม่มีความสามารถในการสร้างสรรค์การเรียนรู้ด้วยวิธีหลากหลาย มีความรับผิดชอบต่อเศรษฐกิจ พหุติกรรมสังคมและสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน โปรแกรมการผลิตครูใหม่ อาจมีลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (1) หลักสูตรปริญญาตรี 5 ปี (4 ปี + ฝึกประสบการณ์ 1 ปี) ทางครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์
- (2) หลักสูตรปริญญาตรี 5 ปี 2 ปริญญา วท.บ. – ค.บ. หรือ อ.บ. – ค.บ.
- (3) หลักสูตรปริญญาโททางการสอนแนวใหม่ 2 ปี (Master of Arts in Teaching) ที่เน้นความเชี่ยวชาญในการสอน สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีทุกสาขา
- (4) หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการสอน 1 ปี (รวมฝึกประสบการณ์วิชาชีพ) สำหรับบัณฑิตปริญญาตรีสาขาอื่นที่ไม่ใช่คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์
- (5) หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการบริหารการศึกษา (รวมฝึกประสบการณ์วิชาชีพ) 1 ปี สำหรับบัณฑิตปริญญาตรีทุกสาขา

1.3 **ปฏิรูปกระบวนการสรรหาครูใหม่เชิงรุก** เร่งรัดการเพิ่มขีดความสามารถของระบบและกระบวนการผลิตครูใหม่ให้มีความสามารถในการแข่งขันเชิงรุกกับศาสตร์และวิชาชีพอื่นในการดึงดูดคนเก่ง คนดี และมีจิตวิญญาณความเป็นครูเข้าสู่ระบบและอยู่ในระบบได้นาน จะต้องมีการปฏิรูปความเชื่อมั่นศรัทธาในวิชาชีพครูของนักเรียนตั้งแต่ระดับประถม-มัธยม ต้องปฏิรูปความคิดของครู

และครูแนะแนว โดยจัดให้มีการรณรงค์โครงการครูในอนาคต (Future Teachers of Thailand) และจัดให้มีทุนการศึกษาสำหรับครูในอนาคต

2. ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการพัฒนาครูและผู้นำทางการศึกษา ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์รอง คือ

3.1 ปฏิรูประบบการพัฒนาครูและผู้นำทางการศึกษา เร่งรัดการจัดระบบการพัฒนาครู ผู้บริหาร หรือผู้นำทางการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา ตามความต้องการของวิชาชีพในอนาคต โดยเน้นกระบวนการสนับสนุนและพัฒนาครูในปีแรกที่ประจำการที่เรียกว่า Induction (Husen & Postlethwaite, 1994 : 6045) ตามด้วยเกณฑ์การพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นระบบให้สัมพันธ์กับเกณฑ์เกี่ยวกับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพและความก้าวหน้าในวิชาชีพ โดยมีแนวทางดังนี้

- (1) กำหนดให้ครู ผู้บริหารการศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา มีการศึกษาเพิ่มเติมในหลักสูตรที่มีประโยชน์โดยตรงต่อตำแหน่งหน้าที่ตามกำหนดเวลา เช่น 100-150 ชั่วโมง ใน 5 ปี
- (2) กำหนดให้มีเงินค่าวิชา เงินวิทยฐานะ หรืออาจกำหนดเป็นเงื่อนไขในการต่อใบอนุญาตเป็นสิ่งจูงใจ
- (3) กำหนดให้มีบทลงโทษในกรณีที่ไม่ปฏิบัติตาม
- (4) จัดให้มีระบบสถาบันเครือข่ายสนับสนุนการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาประจำการ โดยจัดตั้งมีสถาบันแม่ข่าย คือ สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และมีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ทั่วประเทศเป็นสถาบันลูกข่าย

3.2 ปฏิรูปกระบวนการพัฒนาครูประจำการและผู้นำทางการศึกษา มุ่งออกแบบหรือพัฒนาหลักสูตรใหม่ที่เน้นผลลัพธ์ (Outcome) ในการปฏิรูปการศึกษาอย่างแท้จริง ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย โดยมีแนวทาง ดังนี้

- (1) จัดหลักสูตรการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสม ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา เรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องในสถานปฏิบัติงาน
- (2) จัดโครงการอบรมเทคนิควิธีการสอนแนวปฏิรูปแบบเข้มและมีการติดตามผลการนำไปใช้ปฏิบัติงานจริง
- (3) จัดโครงการวิจัยและพัฒนา (R&D) เพื่อปฏิรูปการจัดการศึกษา หรือปฏิรูปการเรียนรู้ร่วมกับครูและบุคลากรในสถานศึกษา
- (4) จัดโครงการพัฒนาผู้นำทางการศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษา

3.3 ปฏิรูปการส่งเสริมยกย่องเชิดชูเกียรติครูและผู้นำทางการศึกษา เร่งรัดการออกแบบและพัฒนาระบบการส่งเสริมยกย่องเชิดชูเกียรติครูและผู้นำทางการศึกษาเพื่อกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยการตั้งราชวิทยาลัยคุรุเมธี เป็นส่วนหนึ่งของสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติขั้นสูงสำหรับวิชาชีพครู และวิชาชีพผู้บริหาร/หรือผู้นำทางการศึกษา

3. มาตรการสู่ความสำเร็จ

เพื่อให้ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ที่เสนอนี้มีผลสำเร็จในทางปฏิบัติ ผู้วิจัยขอเสนอให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานปฏิรูปการศึกษา และสมาคมบดีคณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย ประชุมพิจารณาจัดทำแผนปฏิบัติการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ยุทธศาสตร์การผลิตครูใหม่ และยุทธศาสตร์การพัฒนาคูและผู้นำทางการศึกษา ที่มีความชัดเจน มีทรัพยากรสนับสนุน และมีแผนปฏิบัติการอย่างเป็นรูปธรรมในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 9-10 (พ.ศ. 2545-2554) ต่อไป

ภาคผนวก

ตารางที่ 14 จำนวนสถาบันที่เปิดสอนหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ จำแนกตามระดับการศึกษาและสาขาวิชา ปีการศึกษา 2543

สาขาวิชา	อนุปริญญา		ป.ตรี 4 ปี		ป. ตรี 2 ปี		ป.บัณฑิต		ปริญญาโท		ป.บัณฑิตชั้นสูง		ปริญญาเอก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
รวม	8	14.5	53	96.4	35	63.6	25	45.5	39	70.9	4	7.3	8	14.5
1. กลุ่มหลักสูตรการสอน														
1.1 วิชาการศึกษา														
1.1.1 หลักสูตรและการสอน	1	1.8	1	1.8			22	40.0	13	23.6	2	3.6	3	5.5
1.1.2 การศึกษาปฐมวัย	5	9.1	36	65.5	12	21.8			3	5.5				
1.1.3 การประถมศึกษา			44	80.0	17	30.9			5	9.1			1	1.8
1.1.4 การมัธยมศึกษา			1	1.8					1	1.8				
1.1.5 การอุดมศึกษา									3	5.5	1	1.8	2	3.6
1.1.6 การศึกษานอกโรงเรียน			3	5.5	5	9.1			7	12.7			1	1.8
1.1.7 การศึกษาพิเศษ			5	9.1	1	1.8			1	1.8				
1.2 การสอนวิชาสามัญ														
1.2.1 กลุ่มวิทย์-คณิต	1	1.8	35	63.6	13	23.6	1	1.8	12	21.8			2	3.6
1.2.2 กลุ่มมนุษย์-สังคม			33	60.0	6	10.9			11	20.0				
1.3 การสอนวิชาพิเศษ														
1.3.1 นาฏศิลป์ ดนตรี			18	32.7	7	12.7								
1.3.2 ศิลปศึกษา	1	1.8	18	32.7	12	21.8	1	1.8	3	5.5			1	1.8
1.3.3 พลศึกษา สุขศึกษา			31	56.4	12	21.8			9	16.4			3	5.5

สาขาวิชา	อนุปริญญา		ป.ตรี 4 ปี		ป. ตรี 2 ปี		ป.บัณฑิต		ปริญญาโท		ป.บัณฑิตชั้นสูง		ปริญญาเอก	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
วิทยาศาสตร์การกีฬา														
1.4 การสอนอาชีวศึกษา														
1.4.1 ช่างอุตสาหกรรมก่อสร้างช่างยนต์					3	5.5			1	1.8				
1.4.2 ช่างเทคนิค			8	14.5	7	12.7			1	1.8				
1.4.3 กหกรรม			12	21.8	9	16.4			2	3.6			1	1.8
1.4.4 เกษตรกรรม	1	1.8	5	9.1	2	3.6			3	5.5			2	3.6
1.4.5 อาชีวศึกษา			1	1.8	1	1.8			2	3.6				
2. กลุ่มพื้นฐานการศึกษา พัฒนศึกษา									4	7.3				
3. กลุ่มบริการพิเศษ														
3.1 การบริหารการศึกษา			2	3.6	9	16.4	1	1.8	37	67.3			6	10.9
3.2 โสตทัศนศึกษา/เทคโนโลยีการศึกษา			31	56.4	8	14.5			15	27.3			2	3.6
3.3 จิตวิทยาการศึกษา/แนะแนว			24	43.6	6	10.9			12	21.8	1	1.8	2	3.6
3.4 การวัดและประเมินผล			12	21.8	3	5.5			12	21.8			3	5.5
4. อื่นๆ (Non-education Content)	1	1.8	3	5.5	5	9.1			3	5.5				
รวมจำนวนสถาบัน	55	100.0	55	100.0	55	100.0	55	100	55	100.0	55	100	55	100.0

ตารางที่ 15 จำนวนคณาจารย์คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ จำแนกตามสถาบัน
และวุฒิการศึกษาสูงสุด ปีการศึกษา 2543

สถาบัน	คุณวุฒิการศึกษาสูงสุด			
	ปริญญาตรี	ปริญญาโท	ปริญญาเอก	รวม
รวมทั้งสิ้น	781	2,895	724	4,400
1. มหาวิทยาลัยสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย	529	1,487	511	2,527
1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	38	229	97	364
2. ม.เกษตรศาสตร์	71	216	55	342
3. ม.ขอนแก่น	98	138	25	261
4. ม. เชียงใหม่	35	87	40	162
5. ม.ทักษิณ	1	27	6	34
6. ม. บูรพา	15	67	34	116
7. ม.พระจอมเกล้า-ธนบุรี	24	26	5	55
8. ม.นเรศวร	-	29	14	43
9. ม. มหาสารคาม	1	31	15	47
10. ม. รามคำแหง	55	153	44	252
11. ม.สุโขทัยธรรมมาธิราช	-	16	39	55
12. ม.สงขลานครินทร์	26	69	24	119
13. ม.ศรีนครินทรวิโรฒ	91	190	52	333
14. ม.ศิลปากร	18	58	26	102
15. สจพ.ลาดกระบัง	26	63	21	110
16. สจพ. พระนครเหนือ	30	88	14	132
- เฉพาะภาควิชา	139	832	490	1,461
1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	4	74	94	172
2. ม.เกษตรศาสตร์	5	44	47	96
3. ม.ขอนแก่น	4	73	24	101
4. ม. เชียงใหม่	15	78	40	133
5. ม.ทักษิณ	1	27	6	34
6. ม. บูรพา	-	30	33	63
7. ม.พระจอมเกล้า-ธนบุรี	24	26	5	55
8. ม.นเรศวร	-	29	14	43
9. ม. มหาสารคาม	1	30	15	46
10. ม. รามคำแหง	7	86	39	132
11. ม.สุโขทัยธรรมมาธิราช	-	16	39	55

สถาบัน	คุณวุฒิการศึกษาสูงสุด			
	ปริญญาตรี	ปริญญาโท	ปริญญาเอก	รวม
12. ม.สงขลานครินทร์	2	41	23	66
13. ม.ศรีนครินทรวิโรฒ	2	69	50	121
14. ม.ศิลปากร	18	58	26	102
15. สจพ.ลาดกระบัง	26	63	21	110
16. สจพ. พระนครเหนือ	30	88	14	132
- เฉพาะโรงเรียนสาธิต	390	655	21	1,066
1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	34	155	3	192
2. ม.เกษตรศาสตร์	66	172	8	246
3. ม.ขอนแก่น	94	65	1	160
4. ม. เชียงใหม่	20	9	-	29
5. ม. บุรพา	15	37	1	53
6. ม. มหาสารคาม	-	1	-	1
7. ม. รามคำแหง	48	67	5	120
8. ม.สงขลานครินทร์	24	28	1	53
9. ม.ศรีนครินทรวิโรฒ	89	121	2	212
2. สถาบันราชภัฏ (รภ.)	230	1,340	183	1,753
1. รภ. กาญจนบุรี	2	19	2	23
2. รภ. กำแพงเพชร	3	28	4	35
3. รภ. จันทราเกษม	8	45	11	64
4. รภ. เชียงราย	2	29	9	40
5. รภ. เชียงใหม่	4	48	7	59
6. รภ. เทพสตรี	3	41	3	47
7. รภ. ธนบุรี	-	32	3	35
8. รภ. นครปฐม	5	47	2	54
9. รภ. นครราชสีมา	5	41	11	57
10. รภ. นครศรีธรรมราช	9	30	6	45
11. รภ. นครสวรรค์	8	31	3	42
12. รภ. บ้านสมเด็จเจ้าพระยา	7	22	2	31
13. รภ. บุรีรัมย์	2	41	3	46
14. รภ. พิบูลสงคราม	9	42	2	53
15. รภ. เพชรบุรี	5	27	7	39
16. รภ. เพชรบุรีวิทยาลัยการณ	5	32	13	50
17. รภ. เพชรบูรณ์	4	18	1	23

สถาบัน	คุณวุฒิการศึกษาสูงสุด			
	ปริญญาตรี	ปริญญาโท	ปริญญาเอก	รวม
18. รก.พระนคร	3	46	2	51
19. รก.พระนครศรีอยุธยา	9	40	4	53
20. รก.ภูเก็ต	6	30	5	41
21. รก.มหาสารคาม	10	51	7	68
22. รก.ยะลา	2	28	2	32
23. รก.ราชนครินทร์	14	37	2	53
24. รก.รำไพพรรณี	11	26	1	38
25. รก.ลำปาง	2	29	4	35
26. รก.เลย	2	32	-	34
27. รก.สกลนคร	-	37	6	43
28. รก.สงขลา	25	125	3	153
29. รก.สุราษฎร์ธานี	2	26	4	32
30. รก.สุรินทร์	2	37	7	46
31. รก.สวนดุสิต	28	55	11	94
32. รก. สวสุนันทา	15	33	12	60
33. รก. หมู่บ้านจอมบึง	1	35	5	41
34. รก.อุดรธานี	10	30	3	43
35. รก.อุดรดิตถ์	4	30	6	40
36. รก.อุบลราชธานี	3	40	10	53
3. สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	22	57	12	91
1. ส.ศ.ราชมงคล	2	30	6	38
2. สคอ.ราชมงคล	20	27	6	53
สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย (ม.เอกชน)	-	11	18	29
1. ม.อัสสัมชัญ	-	11	18	29

ตารางที่ 16 จำนวนคณาจารย์คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ จำแนกตามสถาบัน และตำแหน่งทางวิชาการ ปีการศึกษา 2543

สถาบัน	ตำแหน่งทางวิชาการ				
	อาจารย์	ผช. ศาสตราจารย์	รอง ศาสตราจารย์	ศาสตราจารย์	รวม
รวมทั้งสิ้น	2,264	1,569	552	15	4,400
1. มหาวิทยาลัยสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย	1,354	703	456	14	2,527
1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	134	140	86	4	364
2. ม.เกษตรศาสตร์	200	105	35	2	342
3. ม.ขอนแก่น	141	81	39	-	261
4. ม. เชียงใหม่	89	38	35	-	162
5. ม.ทักษิณ	25	6	3	-	34
6. ม. บุรพา	75	22	18	1	116
7. ม.พระจอมเกล้า-ธนบุรี	46	9	-	-	55
8. ม.นเรศวร	13	17	13	-	43
9. ม. มหาสารคาม	24	15	8	-	47
10. ม. รามคำแหง	73	84	94	1	252
11. ม.สุโขทัยธรรมมาธิราช	3	8	42	2	55
12. ม.สงขลานครินทร์	73	42	4	-	119
13. ม.ศรีนครินทรวิโรฒ	231	62	37	3	333
14. ม.ศิลปากร	61	30	11	-	102
15. สจพ.ลาดกระบัง	79	18	13	-	110
16. สจพ. พระนครเหนือ	87	26	18	1	132
- เฉพาะภาควิชา	627	434	386	14	1,461
1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	48	60	60	4	172
2. ม.เกษตรศาสตร์	27	36	31	2	96
3. ม.ขอนแก่น	22	42	37	-	101
4. ม. เชียงใหม่	60	38	35	-	133
5. ม.ทักษิณ	25	6	3	-	34
6. ม. บุรพา	30	17	15	1	63
7. ม.พระจอมเกล้า-ธนบุรี	46	9	-	-	55
8. ม.นเรศวร	13	17	13	-	43
9. ม. มหาสารคาม	23	15	8	-	46
10. ม. รามคำแหง	21	46	64	1	132

สถาบัน	ตำแหน่งทางวิชาการ				
	อาจารย์	ผช. ศาสตราจารย์	รอง ศาสตราจารย์	ศาสตราจารย์	รวม
11. ม.สุโขทัยธรรมมาธิราช	3	8	42	2	55
12. ม.สงขลานครินทร์	33	29	4	-	66
13. ม.ศรีนครินทรวิโรฒ	49	37	32	3	121
14. ม.ศิลปากร	61	30	11	-	102
15. สจพ.ลาดกระบัง	79	18	13	-	110
16. สจพ. พระนครเหนือ	87	26	18	1	132
- เฉพาะโรงเรียนสาธิต	727	269	70	-	1,066
1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	86	80	26	-	192
2. ม.เกษตรศาสตร์	173	69	4	-	246
3. ม.ขอนแก่น	119	39	2	-	160
4. ม. เชียงใหม่	29	-	-	-	29
5. ม. บุรพา	45	5	3	-	53
6. ม. มหาสารคาม	1	-	-	-	1
7. ม. รามคำแหง	52	38	30	-	120
8. ม.สงขลานครินทร์	40	13	-	-	53
9. ม.ศรีนครินทรวิโรฒ	182	25	5	-	212
2. สถาบันราชภัฏ (รภ.)	834	827	92	-	1,753
1. รภ. กาญจนบุรี	11	12	-	-	23
2. รภ. กำแพงเพชร	14	19	2	-	35
3. รภ. จันทระเกษม	23	36	5	-	64
4. รภ. เชียงราย	20	19	1	-	40
5. รภ. เชียงใหม่	20	36	3	-	59
6. รภ. เทพสตรี	20	27	-	-	47
7. รภ. ธนบุรี	13	18	4	-	35
8. รภ. นครปฐม	22	29	3	-	54
9. รภ. นครราชสีมา	27	27	3	-	57
10. รภ. นครศรีธรรมราช	30	15	-	-	45
11. รภ. นครสวรรค์	12	25	5	-	43
12. รภ. บ้านสมเด็จเจ้าพระยา	20	7	4	-	31
13. รภ. บุรีรัมย์	15	29	2	-	46
14. รภ. พิบูลสงคราม	25	24	4	-	53
15. รภ. เพชรบุรี	19	17	3	-	39

สถาบัน	ตำแหน่งทางวิชาการ				
	อาจารย์	ผช. ศาสตราจารย์	รอง ศาสตราจารย์	ศาสตราจารย์	รวม
16. รภ.เพชรบุรีวิทยาลัยการณ	29	20	1	-	50
17. รภ.เพชรบูรณ์	15	7	1	-	23
18. รภ.พระนคร	22	25	4	-	51
19. รภ.พระนครศรีอยุธยา	27	25	1	-	53
20. รภ.ภูเก็ต	15	20	6	-	41
21. รภ.มหาสารคาม	39	27	2	-	68
22. รภ.ยะลา	18	13	1	-	32
23. รภ.ราชนครินทร์	27	24	2	-	53
24. รภ.รำไพพรรณี	17	16	5	-	38
25. รภ.ลำปาง	11	22	2	-	35
26. รภ.เลย	18	15	1	-	34
27. รภ.สกลนคร	22	20	1	-	43
28. รภ.สงขลา	87	60	6	-	153
29. รภ.สุราษฎร์ธานี	19	12	1	-	32
30. รภ.สุรินทร์	15	29	2	-	46
31. รภ.สวนดุสิต	43	48	3	-	94
32. รภ. สวสุนันทา	32	25	3	-	60
33. รภ. หมู่บ้านจอมบึง	22	17	2	-	41
34. รภ.อุดรธานี	26	15	2	-	43
35. รภ.อุดรดิตถ์	23	15	2	-	40
36. รภ.อุบลราชธานี	16	32	5	-	53
3. สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	53	34	4	-	91
1. ส.ศ.ราชมงคล	16	22	-	-	38
2. สคอ.ราชมงคล	37	12	4	-	53
สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย (ม.เอกชน)	23	5	-	1	29
1. ม.อัสสัมชัญ	23	5	-	1	29

ตารางที่ 17 จำนวนคณาจารย์คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ที่จะเกษียณอายุราชการ ระหว่างปี พ.ศ. 2543-2554 จำแนกตามกลุ่มสถาบัน วุฒิกิจการศึกษาศึกษาสูงสุด ตำแหน่งทางวิชาการและสาขาวิชา

กลุ่มสถาบัน- วุฒิกิจการศึกษาศึกษา- ตำแหน่งทางวิชาการ-สาขาวิชา	รวมทั้งระบบ	รวมที่เกษียณ พ.ศ.2543-54	ร้อยละที่เกษียณอายุ	ปีที่เกษียณอายุราชการ											
				2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554
รวมทั้งสิ้น	4,400	2,263	51.4	136	131	132	149	153	171	200	219	242	270	243	217
1. มหาวิทยาลัย	2,527	1,132	44.8	68	74	76	72	64	79	95	94	115	129	133	133
1.1 เฉพาะภาควิชา	1,461	792	54.2	51	61	53	54	52	61	74	63	84	74	85	80
1.2 เฉพาะโรงเรียนสาธิต	1,066	340	31.9	17	13	23	18	12	18	21	31	31	55	48	53
2. สถาบันราชภัฏ	1,753	1,094	62.4	54	55	56	76	86	90	104	125	123	140	106	79
3. สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	91	19	20.9	1	1	-	-	3	1	1	-	4	-	3	5
4. มหาวิทยาลัยเอกชน	29	18	62.1	13	1	-	1	-	1	-	-	-	1	1	-
วุฒิกิจการศึกษาศึกษาสูงสุด															
ปริญญาตรี	781	269	34.4	25	20	24	14	22	15	18	29	24	27	29	22
ปริญญาโท	2,895	1,534	53.0	81	81	81	106	100	119	145	153	168	190	160	150
ปริญญาเอก	724	460	63.5	30	30	27	29	31	37	37	37	50	53	54	45
ตำแหน่งทางวิชาการ															
อาจารย์	2,264	734	32.4	42	30	40	37	43	52	71	81	68	100	85	85
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	1,569	1,076	68.6	68	60	70	68	70	79	100	102	120	128	116	95
รองศาสตราจารย์	552	438	79.3	24	39	20	42	39	39	27	36	52	42	41	37
ศาสตราจารย์	15	15	100.0	2	2	2	2	1	1	2	-	2	-	1	-
สาขาวิชา															
กลุ่มหลักสูตรและการสอน	2,548	1,198	47.0	73	73	54	83	73	72	107	114	133	141	151	124
1.1 วิชาการศึกษา	1,044	519	49.7	31	32	24	47	33	33	47	50	61	54	60	47
1.1.1 หลักสูตรและการสอน	177	107	60.5	6	6	6	11	5	5	10	9	12	13	12	12
1.1.2 การศึกษาปฐมวัย	194	31	16.0	1	-	2	1	2	1	2	3	7	6	2	4

กลุ่มสถาบัน- วุฒิการศึกษา- ตำแหน่งทางวิชาการ-สาขาวิชา	รวมทั้งระบบ	รวมที่เกษียณ พ.ศ.2543-54	ร้อยละที่ เกษียณอายุ	ปีที่เกษียณอายุราชการ											
				2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554
1.1.3 การศึกษาประถมศึกษา	303	144	47.5	8	10	9	17	12	16	12	10	14	16	13	7
1.1.4 การศึกษามัธยมศึกษา	102	78	76.5	8	7	1	5	7	2	10	8	8	9	8	5
1.1.5 การศึกษาอุดมศึกษา	125	82	65.6	3	2	3	7	1	6	6	11	15	6	12	10
1.1.6 การศึกษานอกโรงเรียน	98	64	65.3	4	6	3	5	6	2	3	8	4	4	12	7
1.1.7 การศึกษาพิเศษ	45	13	28.9	1	1	-	1	-	1	4	1	1	-	1	2
1.2 การสอนวิชาสามัญ	874	417	47.7	34	25	19	21	25	21	35	40	38	48	58	53
1.2.1 กลุ่มวิทย์-คณิต	321	129	40.2	11	9	7	3	9	9	10	9	12	17	20	13
1.2.2 กลุ่มมนุษย์-สังคม	553	288	52.1	23	16	12	18	16	12	25	31	26	31	38	40
1.3 การสอนวิชาพิเศษ	497	206	41.4	6	11	9	13	13	13	21	18	27	31	23	21
1.3.1 นาฏศิลป์ ดนตรี	46	9	19.6	1	-	1	1	-	-	-	2	1	1	1	1
1.3.2 ศิลปศึกษา	75	21	28.0	2	1	1	2	1	-	-	5	4	2	1	2
1.3.3 พลศึกษา สุขศึกษา วิทยาศาสตร์การกีฬา	376	176	46.8	3	10	7	10	12	13	21	11	22	28	21	18
1.4 การสอนอาชีวศึกษา	133	56	42.1	2	5	2	2	2	5	4	6	7	8	10	3
1.4.1 ช่างอุตสาหกรรม ก่อสร้าง ช่างยนต์	15	4	26.7	-	2	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
1.4.2 ธุรกิจ	19	10	52.6	-	-	-	-	1	-	2	1	3	1	-	2
1.4.3 คหกรรม	51	20	39.2	-	1	1	1	1	1	1	1	2	4	7	-
1.4.4 เกษตรกรรม	39	13	33.3	2	-	-	1	-	3	1	1	1	2	2	-
1.4.5 อาชีวศึกษา	9	9	100.0	-	2	1	-	-	1	-	3	-	-	1	1
2. กลุ่มพื้นฐานการศึกษา พัฒนศึกษา	91	56	61.5	4	-	6	2	4	8	4	5	6	4	5	8
3. กลุ่มบริการพิเศษ	1,412	903	64.0	51	55	62	58	68	86	84	93	91	106	78	71
3.1 การบริหารการศึกษา	310	235	75.8	23	21	16	20	20	20	17	23	20	26	23	6

กลุ่มสถาบัน- วุฒิการศึกษา- ตำแหน่งทางวิชาการ-สาขาวิชา	รวมทั้งระบบ	รวมที่เกษียณ พ.ศ.2543-54	ร้อยละที่ เกษียณอายุ	ปีที่เกษียณอายุราชการ											
				2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554
3.2 โสตทัศนศึกษาเทคโนโลยีการศึกษา	343	203	59.2	5	13	13	11	16	20	18	23	19	24	22	19
3.3 จิตวิทยาการศึกษา/แนะแนว	463	313	67.6	17	16	22	18	17	33	35	29	37	42	18	29
3.4 การวัดและประเมินผล	296	152	51.4	6	5	11	9	15	13	14	18	15	14	15	17
4. อื่นๆ (Non-education Content)	349	106	30.4	8	3	10	6	8	5	5	7	12	19	9	14

ตารางที่ 18 จำนวนคณาจารย์คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ที่จะเกษียณอายุราชการ ระหว่างปี พ.ศ. 2543-2554 จำแนกตามสถาบัน

* กรณีสถาบันอุดมศึกษาเอกชน คิดโดยใช้หลักการเดียวกันกับราชการ

สถาบัน	รวมทั้งระบบ	รวมที่เกษียณ พ.ศ.2543-54	ร้อยละที่ เกษียณอายุ	ปีที่เกษียณอายุราชการ											
				2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554
รวมทั้งสิ้น	4,400	2,263	51.4	136	131	132	149	153	171	200	219	242	270	243	217
สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย (ภาครัฐ)	2,527	1,132	44.8	68	74	76	72	64	79	95	94	115	129	133	133
1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	364	289	51.9	12	21	13	16	9	16	24	18	22	15	17	6
2. ม.เกษตรศาสตร์	342	154	45.0	10	5	7	7	9	10	9	9	13	23	23	29
3. ม.ขอนแก่น	261	64	24.5	2	1	1	6	3	7	5	10	3	4	10	12
4. ม.เชียงใหม่	162	81	50.0	4	2	3	5	8	4	10	9	12	7	6	11
5. ม.ทักษิณ	34	17	50.0	-	3	1	1	1	2	-	1	1	1	3	3
6. ม.บูรพา	116	57	49.1	5	6	6	2	4	5	3	2	4	8	9	3
7. ม.พระจอมเกล้า-ธนบุรี	55	9	16.4	-	1	2	1	-	1	-	-	-	3	-	1
8. ม.นเรศวร	43	24	55.8	2	3	2	2	2	1	3	3	3	1	-	2
9. ม.มหาสารคาม	47	23	48.9	1	2	2	1	2	5	4	-	1	3	2	-
10. ม.รามคำแหง	252	147	58.3	12	12	1	6	7	9	9	15	14	25	17	20
11. ม.สุโขทัยธรรมมาธิราช	55	36	65.5	2	3	3	3	2	3	2	2	5	5	3	3
12. ม.สงขลานครินทร์	119	36	30.3	1	2	5	4	3	-	7	3	-	-	6	5

สถาบัน	รวมทั้งระบบ	รวมที่เกษียณ พ.ศ.2543-54	ร้อยละที่ เกษียณอายุ	ปีที่เกษียณอายุราชการ											
				2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554
13. ม.ศรีนครินทร์วิโรฒ	333	163	48.9	7	7	20	15	6	10	12	16	20	19	13	18
14. ม.ศิลปากร	102	56	54.9	3	2	6	1	6	3	4	4	4	6	13	4
15. สจพ.ลาดกระบัง	110	29	26.4	6	2	2	2	1	1	1	1	4	3	3	3
16. สจพ. พระนครเหนือ	132	47	35.6	1	2	2	-	1	2	2	1	9	6	8	13
สถาบันราชภัฏ (รภ.)	1,753	1,094	62.4	54	55	56	76	86	90	104	125	123	140	106	79
1. รภ. กาญจนบุรี	23	13	56.5	1	3	2	-	-	-	-	2	3	-	-	2
2. รภ. กำแพงเพชร	35	16	45.7	2	4	-	3	-	1	2	-	1	-	1	2
3. รภ. จันทระเกษม	64	47	73.4	3	2	2	4	10	6	6	4	3	2	3	2
4. รภ. เชียงราย	40	23	57.5	-	4	5	2	2	3	2	-	1	-	1	3
5. รภ. เชียงใหม่	59	41	69.5	6	2	3	3	2	3	2	3	4	6	6	1
6. รภ. เทพสตรี	47	30	63.8	3	2	-	1	2	-	5	8	1	5	2	1
7. รภ. ชนบุรี	35	28	80.0	1	-	3	1	2	3	5	3	2	4	3	1
8. รภ. นครปฐม	54	40	74.1	1	1	3	2	1	3	8	7	6	6	1	1
9. รภ. นครราชสีมา	57	34	59.6	-	2	2	4	1	-	1	4	6	7	6	1
10. รภ. นครศรีธรรมราช	45	21	46.7	-	3	-	2	3	3	1	1	1	4	2	1
11. รภ. นครสวรรค์	42	28	66.7	2	1	-	2	-	3	4	4	2	6	1	3
12. รภ. บ้านสมเด็จพระเจ้าพระยา	31	17	54.8	1	1	2	2	2	4	-	2	1	-	2	-
13. รภ. บุรีรัมย์	46	26	56.5	-	-	1	2	1	1	5	2	2	3	5	4
14. รภ. พิบูลสงคราม	53	33	62.3	2	-	2	2	3	4	3	3	7	4	2	1
15. รภ. เพชรบุรี	39	26	66.7	2	3	2	1	1	2	1	2	5	4	3	-
16. รภ. เพชรบุรีวิทยาลัย	50	36	72.0	3	2	3	2	4	2	4	3	5	4	1	3
17. รภ. เพชรบูรณ์	23	7	30.4	1	-	-	1	-	1	-	-	2	1	1	-

สถาบัน	รวมทั้งระบบ	รวมที่เกษียณ พ.ศ.2543-54	ร้อยละที่ เกษียณอายุ	ปีที่เกษียณอายุราชการ											
				2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554
18. รก.พระนคร	51	34	66.7	2	-	3	2	-	2	2	6	3	3	7	4
19. รก.พระนครศรีอยุธยา	53	37	69.8	1	2	5	3	7	4	6	3	3	2	1	-
20. รก.ภูเก็ต	41	28	68.3	-	1	-	-	1	1	1	5	4	5	4	6
21. รก.มหาสารคาม	68	37	54.4	1	3	1	1	2	4	5	4	3	8	5	-
22. รก.ยะลา	32	15	46.9	-	1	2	-	-	3	-	2	-	-	4	3
23. รก.ราชชนกรินทร์	53	38	71.7	1	4	1	4	3	1	4	5	4	7	3	1
24. รก.รำไพพรรณี	38	26	68.4	2	1	1	2	2	-	-	6	4	4	1	3
25. รก.ลำปาง	35	24	68.6	-	-	1	-	1	1	4	3	5	4	1	4
26. รก.เลย	34	12	35.3	1	-	-	1	2	-	2	-	1	2	-	3
27. รก.สกลนคร	43	22	51.2	1	-	1	2	3	1	-	2	3	4	4	1
28. รก.สงขลา	153	107	69.9	4	5	2	8	7	9	9	14	15	18	12	4
29. รก.สุราษฎร์ธานี	32	20	62.5	4	1	-	3	1	1	-	-	2	2	-	6
30. รก.สุรินทร์	46	18	39.1	-	-	-	-	1	3	4	3	2	1	1	3
31. รก.สวนดุสิต	94	58	61.7	4	3	2	4	5	4	7	8	5	6	7	3
32. รก. สวนสุนันทา	60	38	63.3	3	-	2	2	6	4	4	2	8	1	4	2
33. รก. หมู่บ้านจอมบึง	41	23	56.1	1	-	2	1	4	2	1	2	2	5	2	1
34. รก.อุดรธานี	43	25	58.1	-	2	3	2	-	5	2	3	2	5	-	1
35. รก.อุดรดิตถ์	40	28	70.0	1	1	-	2	3	2	2	3	1	2	6	5
36. รก.อุบลราชธานี	53	38	71.7	-	1	-	5	4	4	2	6	4	5	4	3
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	91	19	20.9	1	1	-	-	3	1	1	-	4	-	3	5
1. ศ.ศ.ราชมงคล	38	8	21.1	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	2	3
2. สคอ.ราชมงคล	53	11	20.8	1	1	-	-	2	-	-	-	4	-	1	2

สถาบัน	รวมทั้งระบบ	รวมที่เกษียณ พ.ศ.2543-54	ร้อยละที่ เกษียณอายุ	ปีที่เกษียณอายุราชการ											
				2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554
สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย (ม.เอกชน)	29	18	62.1	13	1	-	1	-	1	-	-	-	1	1	-
1. ม.อัสสัมชัญ	29	18	62.1	13	1	-	1	-	1	-	-	-	1	1	-

* กรณีสถาบันอุดมศึกษาเอกชน คิด โดยใช้หลักการเดียวกันกับราชการ

ตารางที่ 18 จำนวนคณาจารย์คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ที่จะเกษียณอายุราชการ ระหว่างปี พ.ศ. 2543-2554 จำแนกตามสถาบัน

* กรณีสถาบันอุดมศึกษาเอกชน คิดโดยใช้หลักการเดียวกันกับราชการ

สถาบัน	รวมทั้งระบบ	รวมที่เกษียณ พ.ศ.2543-54	ร้อยละที่ เกษียณอายุ	ปีที่เกษียณอายุราชการ											
				2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554
รวมทั้งสิ้น	4,400	2,263	51.4	136	131	132	149	153	171	200	219	242	270	243	217
สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย (ภาครัฐ)	2,527	1,132	44.8	68	74	76	72	64	79	95	94	115	129	133	133
1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	364	289	51.9	12	21	13	16	9	16	24	18	22	15	17	6
2. ม.เกษตรศาสตร์	342	154	45.0	10	5	7	7	9	10	9	9	13	23	23	29
3. ม.ขอนแก่น	261	64	24.5	2	1	1	6	3	7	5	10	3	4	10	12
4. ม.เชียงใหม่	162	81	50.0	4	2	3	5	8	4	10	9	12	7	6	11
5. ม.ทักษิณ	34	17	50.0	-	3	1	1	1	2	-	1	1	1	3	3
6. ม.บูรพา	116	57	49.1	5	6	6	2	4	5	3	2	4	8	9	3
7. ม.พระจอมเกล้า-ธนบุรี	55	9	16.4	-	1	2	1	-	1	-	-	-	3	-	1
8. ม.นเรศวร	43	24	55.8	2	3	2	2	2	1	3	3	3	1	-	2
9. ม.มหาสารคาม	47	23	48.9	1	2	2	1	2	5	4	-	1	3	2	-
10. ม.รามคำแหง	252	147	58.3	12	12	1	6	7	9	9	15	14	25	17	20
11. ม.สุโขทัยธรรมมาธิราช	55	36	65.5	2	3	3	3	2	3	2	2	5	5	3	3
12. ม.สงขลานครินทร์	119	36	30.3	1	2	5	4	3	-	7	3	-	-	6	5
13. ม.ศรีนครินทรวิโรฒ	333	163	48.9	7	7	20	15	6	10	12	16	20	19	13	18
14. ม.ศิลปากร	102	56	54.9	3	2	6	1	6	3	4	4	4	6	13	4
15. สจพ.ลาดกระบัง	110	29	26.4	6	2	2	2	1	1	1	1	4	3	3	3
16. สจพ. พระนครเหนือ	132	47	35.6	1	2	2	-	1	2	2	1	9	6	8	13
สถาบันราชภัฏ (รภ.)	1,753	1,094	62.4	54	55	56	76	86	90	104	125	123	140	106	79

สถาบัน	รวมทั้งระบบ	รวมที่เกษียณ พ.ศ.2543-54	ร้อยละที่ เกษียณอายุ	ปีที่เกษียณอายุราชการ											
				2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554
1. รก.กาญจนบุรี	23	13	56.5	1	3	2	-	-	-	-	2	3	-	-	2
2. รก.กำแพงเพชร	35	16	45.7	2	4	-	3	-	1	2	-	1	-	1	2
3. รก.จันทระเกษม	64	47	73.4	3	2	2	4	10	6	6	4	3	2	3	2
4. รก.เชียงใหม่	40	23	57.5	-	4	5	2	2	3	2	-	1	-	1	3
5. รก.เชียงใหม่	59	41	69.5	6	2	3	3	2	3	2	3	4	6	6	1
6. รก.เทพสตรี	47	30	63.8	3	2	-	1	2	-	5	8	1	5	2	1
7. รก.ธนบุรี	35	28	80.0	1	-	3	1	2	3	5	3	2	4	3	1
8. รก.นครปฐม	54	40	74.1	1	1	3	2	1	3	8	7	6	6	1	1
9. รก.นครราชสีมา	57	34	59.6	-	2	2	4	1	-	1	4	6	7	6	1
10. รก.นครศรีธรรมราช	45	21	46.7	-	3	-	2	3	3	1	1	1	4	2	1
11. รก.นครสวรรค์	42	28	66.7	2	1	-	2	-	3	4	4	2	6	1	3
12. รก.บ้านสมเด็จพระเจ้าพระยา	31	17	54.8	1	1	2	2	2	4	-	2	1	-	2	-
13. รก.บุรีรัมย์	46	26	56.5	-	-	1	2	1	1	5	2	2	3	5	4
14. รก.พิบูลสงคราม	53	33	62.3	2	-	2	2	3	4	3	3	7	4	2	1
15. รก.เพชรบุรี	39	26	66.7	2	3	2	1	1	2	1	2	5	4	3	-
16. รก.เพชรบุรีวิทยาลัย	50	36	72.0	3	2	3	2	4	2	4	3	5	4	1	3
17. รก.เพชรบูรณ์	23	7	30.4	1	-	-	1	-	1	-	-	2	1	1	-
18. รก.พระนครศรีอยุธยา	51	34	66.7	2	-	3	2	-	2	2	6	3	3	7	4
19. รก.พระนครศรีอยุธยา	53	37	69.8	1	2	5	3	7	4	6	3	3	2	1	-
20. รก.ภูเก็ต	41	28	68.3	-	1	-	-	1	1	1	5	4	5	4	6
21. รก.มหาสารคาม	68	37	54.4	1	3	1	1	2	4	5	4	3	8	5	-
22. รก.ยะลา	32	15	46.9	-	1	2	-	-	3	-	2	-	-	4	3

สถาบัน	รวมทั้งระบบ	รวมที่เกษียณ พ.ศ.2543-54	ร้อยละที่ เกษียณอายุ	ปีที่เกษียณอายุราชการ											
				2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554
23. รก.ราชนครินทร์	53	38	71.7	1	4	1	4	3	1	4	5	4	7	3	1
24. รก.รำไพพรรณี	38	26	68.4	2	1	1	2	2	-	-	6	4	4	1	3
25. รก.ลำปาง	35	24	68.6	-	-	1	-	1	1	4	3	5	4	1	4
26. รก.เลย	34	12	35.3	1	-	-	1	2	-	2	-	1	2	-	3
27. รก.สกลนคร	43	22	51.2	1	-	1	2	3	1	-	2	3	4	4	1
28. รก.สงขลา	153	107	69.9	4	5	2	8	7	9	9	14	15	18	12	4
29. รก.สุราษฎร์ธานี	32	20	62.5	4	1	-	3	1	1	-	-	2	2	-	6
30. รก.สุรินทร์	46	18	39.1	-	-	-	-	1	3	4	3	2	1	1	3
31. รก.สวนดุสิต	94	58	61.7	4	3	2	4	5	4	7	8	5	6	7	3
32. รก. สวนสุนันทา	60	38	63.3	3	-	2	2	6	4	4	2	8	1	4	2
33. รก. หมู่บ้านจอมบึง	41	23	56.1	1	-	2	1	4	2	1	2	2	5	2	1
34. รก.อุดรธานี	43	25	58.1	-	2	3	2	-	5	2	3	2	5	-	1
35. รก.อุดรดิตถ์	40	28	70.0	1	1	-	2	3	2	2	3	1	2	6	5
36. รก.อุบลราชธานี	53	38	71.7	-	1	-	5	4	4	2	6	4	5	4	3
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	91	19	20.9	1	1	-	-	3	1	1	-	4	-	3	5
1. ส.ศ.ราชมงคล	38	8	21.1	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	2	3
2. สคอ.ราชมงคล	53	11	20.8	1	1	-	-	2	-	-	-	4	-	1	2
สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย (ม.เอกชน)	29	18	62.1	13	1	-	1	-	1	-	-	-	1	1	-
1. ม.อัสสัมชัญ	29	18	62.1	13	1	-	1	-	1	-	-	-	1	1	-

* กรณีสถาบันอุดมศึกษาเอกชน คิด โดยใช้หลักการเดียวกันกับราชการ

บรรณานุกรม

- อรรถนพ พงษ์วาทและคณะ. ข้อเสนอเพื่อการปฏิรูปการฝึกหัดครูและการปฏิรูปวิชาชีพครูของ
ประเทศสหรัฐอเมริกา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540.
- Barone, Thomas and others. "A Future for Teacher Education : Developing a Strong
Sense of Professionalism. In Sikula, John.ed. **Handbook of Research on
Teacher Education**. 2nd ed . New York : Simon & Schuster Macmillan, 1996.
- Christensen, Doran. "The Professional Knowledge-Research Base for Teacher
Education" in Silula, John. Ed. **Handbook of Research on Teacher Education**
2nd ed. New York : Simon & Schuster Macmillan, 1996.
- Husen, Torsten & Postlethwaith, T.Neville. ed. **The International Encyclospedia of
Education**. 2nd ed. Vol.10, New York : Pergamon, 1994.
- Thomas, Elwyn. "Models of Teacher Education and their Rote in Educational Planning"
in Lynch, James. Ed. **Education and Development : Tradition and Innovation**,
Vol. 3., London : Cassell Wellington House, 1997.

ผู้วิจัย

ผศ.ดร.พฤษณี ศิริบรรณพิทักษ์

ผู้ช่วย

ดร.จรรยาภรณ์ พานิชเจริญนาม

พตอ.ดร.พินิจ อุดสาไห